

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

E RYE PHOTOGR

E Rye
Photograph

**Forbryder
billeder**

1867-1870

Den store bygning med fotoatelieret i tagetagen er Overgade 11, Odense. Fotograf Rye havde atelier her i årene 1865-70. Dette atelier er dog blevet moderniseret 1876 – efter at fotograf Emil Rye var flyttet fra byen – for hans efterfølger, Lars Dinesen.

Omslaget viser den nederste etage af forhuset.

Til venstre for porten hænger fotografens udhængsskab med vareprøver. For oven og for neden ses rækker af små fotos i visitkortformat. Der imellem er placeret billeder i kabinetformat og et enkelt større gruppebillede.

Finn Grandt-Nielsen
John L. Laurberg

Forbryder billeder

1867-1870

OPTAGET AF FOTOGRAF E. RYE I ODENSE

UDGIVET AF
MAMMENS BOGTRYKKERI A/S, ODENSE 1989
I KOMMISSION HOS
FORLAGET SKIPPERSHOVED

Indhold

Forord · 3

Fotografen · 5

Byen, myndighederne og de mistænkelige · 11

45 portrætter · 15

English resumé · 60

Deutsches Resummé · 61

Navneregister · 63

Billedet på side 8-9 er omtalt på side 7

Udgivet af Mammens Bogtrykkeri A/S, Odense
i anledning af fotografiets 150-årsdag
den 19. august 1989
i samarbejde med det byhistoriske museum Møntergården.

Portræterne vises samtidig
som en udstilling
i Provinsbanken på Flakhaven i Odense.

Idé, fotohistorie og redaktion: Finn Grandt-Nielsen ©
Billedresearch: Lene Birkelund Pedersen
Reproduktion: Belgrafik, Brobyværk
Tekst: John Lehmann Laurberg
Layout: Finn Christensen.

Bogen er sat med Plantin.

I kommission hos Forlaget Skippershoved,
c/o Fællesekspeditionen

ISBN 87-983162-2-2.

Forord

»Forbryderbilleder« er ikke en helt korrekt varedeklaration. Enkelte af disse mennesker blev frifundet – ofte efter en langvarig varetægtsfængsling. I dag ville de fleste blive betegnet som sociale tabere – og ikke forbrydere. De tilhører ikke nogen klart defineret befolkningsgruppe; men er bragt sammen på grund af deres kontakt med Odense Politis for 120 år siden. De fleste kommer dog fra små kår – ofte fra landet – og er søgt til den større by for at opnå bedre levevilkår. De livshistorier, der rides op med baggrund i aktuelle sager, udgør en mosaik af »historier fra det virkelige liv«. Tilsammen danner de et meget nært og konkret billede af fattige menneskers vilkår i den tidlige industritid i Odense. Disse menneskers ansigter og skæbner kan ikke undlade at berøre også moderne betragtere og læsere.

Odense Politis optagelser af »mistænkelige personer« 1867-78 findes i to album, der opbevares i museet Møntergården i Odense. I alt er der knap 700 portrætter. De er næsten alle optaget hos fotograf E. Rye og hos dennes efterfølger, Lars Dinesen i atelieret i Overgade 11.

Portrætterne har fællestræk med de forbryderfotos, der almindeligvis kendes. Flere af de mistænkelige ser modvillige – og for nogles vedkommende også lidt skræmte ud. I flere tilfælde synes der dog være skabt en positiv atmosfære omkring fotograferingen. Måske har Rye været noget særligt på dette punkt?

I 1880'erne gik man over til at optage flere billeder af hver person efter et bestemt skema: forfra, fra siden og med hovedbeklædning. Her er vi stadig ved begyndelsen. Det var den gang endnu helt nødvendigt at få folk til at sidde stille i en nakkestøtte under optagelsen. Portrætterne er optaget som almindelige »visitkort-fotografier«, således som de var kommet på mode fra begyndelsen af 1860'erne. Fra de allerførste år findes helfigursoptagelser og »knæstykker«, men derefter bliver brystbilleder næsten enerådende. På nogle af de ældste billeder bemærkes de stole, der almindeligvis blev brugt ved optagelser. Men snart dominerer et par ordinære senempirestole.

Odense bymuseums billedsamling er en af provinsens største. Det var derfor naturligt, at der her opstod et ønske om at deltage i markeringen af fotografiets 150-års jubilæum den 19. august 1989.

Byen har for et år siden fejret sit 1000-års jubilæum. I de seneste år har historien sammen med den øvrige »kultur« haft øget bevågenhed. Der er derfor fremkommet en række byhistoriske bøger, hvor samlingens billeder er brugt i mange sammenhænge – f.eks. ti bind byhistorie, fire registranter af den gamle bygningsmasse i centrum og også rene billedbøger med postkort eller motiver optaget af fotografiets pionerer.

Her ønsker vi at vise en sjældenhed, der burde kunne vinde international opmærksomhed. Første gang blev tyve af disse portrætter præsenteret i bogen »Odense i fotografiets barndom«, der udkom 1979. Den gang blev kun navn og stilling nævnt. I byhistoriens bind 7 fik enkelte en lidt mere udførlig

omtale i billedtekster. Takket være historikeren John Lehmann Laurberg kan vi nu oplyse om disse menneskers levned og årsagen til myndighedernes interesse for dem.

Til slut vil jeg gerne rette en tak til dr. phil. Erna Lorenzen, Hasle, lektor Ellen Pedersen, Odense, fhv. kriminalassistent Poul Ruggaard Porse, Åbyhøj og dr. Susanne Regener, Hamburg for nyttige og inspirerende samtaler under arbejdet. Tak for venlig betjening i Landsarkivet i Odense, Lokalhistorisk afdeling, Det kgl. Biblioteks Kort- og Billedsamling, Nationalmuseets 2. afd., Byarkivet i Aachen samt Thorvaldsens Museum. Og så naturligvis også en stor tak til medarbejdere og -forfatter samt andre parthavere i udgivelsen og udstillingen.

Odense den 15. juni 1899.

Finn Grandt-Nielsen.

Fotografen

Carl Edvard Emil Rye blev født den 25.3.1820 på Christiansdal ved Odense. Hans forældre var forpagter Ole Rye og Marie Frederiche Bendz; datter af borgmesteren i Odense og søster til en kendt kunstmaler.

Emil Rye var i apotekerlære i Slagelse i 4 år og derefter i 2 ¼ år handelsbegtjent i Aalborg. 16.6.1846 blev han gift med Adelgunde Amalie Stricker fra Hals; svigermoderen var datter af en vinhandler. Rye skal så have været huslærer og lært vinhandel. 1852-54 var han boghandler i Middelfart og herefter i 2 år gæstgiver med eget hotel i Grenå.

I 1856 lærte Rye fotografi hos hoffotograf Wothly i Aachen. Hvordan dette læreforhold er kommet i stand, ved vi ikke; men han havde valgt sig en prominent læremester. Jacob Wothly (1823-1873), en tegner og maler fra Schweiz, havde skaffet sig en solid forretning og dermed overskud til at arbejde med opfindelser.

Den første var en særlig for for »vignettering« – afgrænsning af et brystbillede. Oprindeligt skete denne »fortoning« i optagelsen. Wothly flyttede den til kopieringen, hvor den bedre lod sig styre. Det lykkedes ham også at forbedre skarpheden i forstørrelsesprocessen, således at et negativ i »visitkortformat« kunne tåle at blive sat op til legemstørrelse. Midt i 1860'erne tog han i en række lande patent på »Wothlytypi«. Det er kopiering på en særlig følsom type fotopapir som foruden sølvnitrat også indeholdt uransalte.

I avisen »Echo der Gegenwart« 15.12.1864 prises den nye opfindelses udbredelse over hele verden. Også i Danmark, Sverige og Norge var patentet blevet afsat. Tanken falder automatisk på Rye, der netop året før ved sin etablering i Odense reklamerede med, at han havde gjort sig bekendt med de allernyeste fremskridt (se også nedenfor).

Der er ingen tvivl om, at Rye hos Wothly lærte fotografering med negativ på glasplader på den mest tidssvarende måde. Hans arbejde i Aachen har sikkert præget hans senere karriere. Mange af de følgende træk er for så vidt typisk for pionærtidens fotografer; men Rye må dog karakteriseres som en usædvanlig eksperimenterende og måske også lidt rastløs personlighed.

De ældste fotografiske metoder, daguerreotypiet på metalplade og vitrotypier på en glasplade gav som resultat et enkelt billede som viste motivet spejlvendt. Den nye teknik med et glasnegativ, der kunne kopieres flere gange kombineret med større følsomhed, der nedsatte optagelsestiden drastisk – betød et stærkt stigende antal udøvere af faget. Priserne faldt og konkurrencen om kunder, der ville portrætteres på det nye handy visitkortformat, blev skarp.

Rye underviste i de nye metoder. Før 1.6.1856 kom han til Göteborg for at lære Moritz Unna (1811-71) at tage fotografier på glasnegativer. Derefter tog han videre til Karlstad, Stockholm og Gävle. Unna overtog senere en virksomhed i København efter billedhugger Striegler, der havde oprettet det ældste fotoatelier i Odense i slutningen af 1840'erne (se nedenfor).

Omkring årsskiftet 1856/57 fotograferede Rye i Thorvaldsens Museum. Han overtog midt i december rettigheder, der oprindeligt var givet til et par københavnske kolleger, senere hoffotograf E. Georg Hansen (1833-91) og S. Degen (1816-85). Rye optog billeder til album og løse blade, men hans fotografier synes ikke bevaret i danske samlinger. Hansen udstillede derimod senere stereoskopfotos og billeder af Thorvaldsens arbejder (album i KB).

Rye frygtede, at der allerede var for mange fotografer i hovedstaden, og rejste derfor 1857-58 til Oslo, Göteborg, Karlskorna, Helsinki, Viipuri, St. Petersborg og retur via Helsinki og Lübeck. 1859-60 var han boghandler og fotograf i Vejle og samtidig fotograf i Fredericia. Her underviste han i »Photographi paa Papir, Glas, Voxdug og i Chrystalkugler samt i Photo- Lithographi efter Ind- og Udlandets bedste Metoder«. Annonce i flere jyske aviser 5.7.59.

I maj 1860 var han i Hobro og 1861-62 i Århus, hvor hans virksomhed blev overtaget af A. Fritz. I Århus reklamerede han med »... smukke Photographier saavel med som uden Retouche i alle Størrelser og til forskjellige Priser. Visitkort til 6 og 8 Rdr. Dusinet. Glasbilleder i Rammer og Etuier til de sædvanlige billige Priser. Daguerreotypbilleder copieres i forstørret Maalestok paa Papir, saavel som Oliemalerier, Lithographier og Kobberstik«. Annonce nov. 1861.

I april 1863 overtog Rye Petersens atelier og glasnegativer i Overgade 40 i Odense. Jens Petersen (1829-1905) rejste 22.4. til København, hvor han oparbejdede en af de betydeligste virksomheder, blev hoffotograf og senere formand for Dansk fotografisk Forening. Atelieret i Odense havde han 1857 købt af den ovennævnte P.L.R. Striegler (1816-76). Han moderniserede samme år og udvidede med et laboratorium 1861.

Rye indrykkede 19.5.1863 en annonce i Fyens Stiftstidende, hvori han fortalte, at han igen havde været i udlandet og gjort sig bekendt med de nyeste metoder og anskaffet objektiver. Avisen kvitterede med lidt redaktionel omtale: »Petersens photographiske Etablissement er, efter dets tidligere Eiers Bortreise, blevet overtaget af Hr. Photograph Rye, og vi henvise i den Henseende til Annoncen derom. Her mangler sikkerlig ikke Photographer, og af en af disse, Hr. Edv. Hansen, leveres saa fortræffelige Billeder, at man her kunde være tilstrækkelig betjent; men en god Concurrence er dog altid til Nytte, og Hr. Rye har et saadan Renoméé at støtte sig til, at vi ikke betvivle, at der ogsaa fra hans Etablissement vil blive leveret billeder, der fortjene Paaskjønnelse«.

Jens Petersen blev i foråret 1863 opfordret til at optage billeder af Viborg Domkirke, men kunne ikke påtage sig arbejdet. Han henviste til Rye, der 11.5. pr. telegraf svarede stiftsprovsten: »Jeg har kun et Par Dage til Disposition, vil levere 8 a 12 forskellige Situationer af Kirken ud og indvendig, 4 af hver for 150 Rdl. Svar venligst strax«. Han fik opgaven. Fem af billederne var så tilfredsstillende, at Kirkeinspektionen sendte dem til Fredrik den 7.

Fotograf Rye købte flere ejendomme i Odense og lejede sig 1865 ind i Overgade 11, hvor han videreførte Eduard Hansens virksomhed. Portrætmaler og fotograf Hansen havde giftet sig til ejendommen 1855 og to år senere indrettet fotoatelier i forhusets tag. Han var en dygtig retouchør og arbejdede sammen med Jens Petersen. Fra 1860 havde atelieret dog været delvist udle-

Mit store, nye Atelier er fra Dato heelt færdigt;
det anbefales i Publicums Velvillie.

Odense. den 24de Juni 1865.

Erbødigt
E. Rye.

jet. I april 1865 blev Hansen udsat for bagvaskelse. Den 14. indrykkede han følgende erklæring i avisen: »Da mange af Byens Kredse for Tiden have travlt med et Rygte, der gaaer ud paa, at der fra mit Atelier skulde være udgaaet eet eller flere kvindelige Billeder, der vare af en usømmelig Beskaffenhed, og som indeholdt en Forhaanelse mod Damer her i Byen, finder jeg mig foranlediget til herved at erklære på Ære og Samvittighed, at dette Rygte er baseret paa en ondskabsfuld Løgn...« 17.6. omtaltes hans afrejse til København. Han skulle overtage det berømte atelier som Striegler i sin tid havde indrettet i »a Porta« på Kongens Nytorv. Hansen ville navnlig blive savnet »af dem, som ønske større Billeder, hvis Værdi beroer paa en kunstnerisk Behandling.«

Rye tog borgerskab i Odense 22.3.1865 og nogenlunde samtidig blev han medlem af Dansk fotografisk Forening. Til Sankt Hans var hans store, nye atelier helt færdigt. I september-oktober 1865 afholdt Fyens Stifts Patriotiske Selskab en industriudstilling i Odense. Rye indsendte arbejder og modtog første præmien, en sølvmedalje. Hans kolleger, Bech i Odense og Pöckel i Nyborg, måtte nøjes med bronzemedaljer.

Et af Ryes arbejder var et meget stort billede af Claus Bergs berømte altertavle, der den gang fandtes i Vor Frue kirke. Kronprins Frederik (8) så kopien på udstillingen og ønskede at købe den. Men fotografen undslog sig på grund af billedets værdi. Han havde »nemlig i omtrent et Aar arbejdet paa Samme og efter, under mange Besværligheder, paa store Stilladser og i et daarligt Lys at have photographeret den paa mange Stumper der senere blev samlede, holdt en Retoucheur et Par Maaneder til at gjemmengaae hver Figur vis a vis selve Originalen, jeg måtte saaledes have forlangt et a to Hundrede Daler for bemeldte Photographie...« Nu havde han fremstillet 4 nye kopier og sendt en til majestæten og en til Kunstakademiets Bibliotek. Originalen fik Nationalmuseet, hvis direktør overfor kabinetschefen anbefalede, at Rye fik en kgl. belønningsmedalje. Den blev sendt ham i guld 6.11.1866. Rye takkede skriftligt tre dage senere og skrev bl.a.: »Næst efter den ualmindelige Ære det er for mig, fra vor allernaadigste Konge, at modtage en saa udmærket Hædersbevisning, er bevidste Medaille mig i min borgerlige Stilling af overordentlig stor Værdi.« Han kunne herefter hævde sig med hele to medaljer bag på sine visitkortkartoner.

Der er gemt i hundredevis af fotografier fra Ryes virksomhed. De fleste er i visitkortformat som optagelserne af de »mistænkelige personer«. Men Rye har også efterladt sig papirbilleder i betydeligt større formater. Der kendes en række store gruppebilleder, forlovelsesselskab, soldater og håndværkere, der ligesom de følgende fra byen er gengivet i bogen »Odense i fotografiets barndom«. Desuden kendes flere topografiske fotos. Fra Århustiden findes et fotografi af Clemens Torv med indgangen til Domkirken (KB).

Syv af de nævnte optagelser af Viborg Domkirke er bevaret i flere aftryk. Fra Odense kendes med sikkerhed to store optagelser af åen med Domkirken set fra Fredriksbroen 1865 og fra Albanibroen formodentlig lidt tidligere. Det sidste er vist her side 8-9. Den sammensatte gengivelse af Claus Bergs altertavle udsendtes som nævnt 1866 med en trykt beskrivelse af professor Niels Høyen. Denne bogs omslagsbillede med Ryes firmanavn og udhængsskab er vel også af ham selv.

Rye har formodentlig også optaget et par meget store usignerede fotos – forstørrelser? – af ejendommen Albani Torv 3 og Sankt Knuds kirkes tårn samt et usædvanlig stemningsfuldt billede betegnet Odense Katedralskoles udflugt til herregården Margård. Det er rimeligvis optaget omkring den 22. juli 1863, hvor den senere ejer af herregården, Chr. Emil August Schøller (1843-1932) tog sin studentereksamen.

I 1870 drog Rye sammen med F.W. Schröder (1828-86) til USA for at udnytte dennes opfindelse på lustrykkets område. Schröder havde året før opfundet en fotografisk trykkeproces og allieret sig med Jens Petersen, der samtidig havde købt den bayerske hoffotograf Josef Alberts rettigheder for Danmark til en anden metode, Alberttypi. Rye og Schröder havde dog ikke heldet med sig. Efter endnu et forgæves forsøg drev Emil Rye med større succes virksomhed i København i henved 15 år. Han blev syg og døde som pensionist i Fasangården i Frederiksberg Have 15.4.1890.

Litteratur

Dr. Wolfgang Baier: Quellendarstellungen zur Geschichte der Fotografie, Halle (1964).

Andreas Dolleris: Danmarks Boghandlere 1837-1892, Odense 1912, s. 292-93.

Helmut & Alison Gernsheim: The History of PHOTOGRAPHY, 2. udg., London (1969).

Finn Grandt-Nielsen: Odense i fotografiets barndom, Lokalhistorisk Forlag – Fyn, Odense 1979.

Erna Lorenzen: Hvem sagde nationaldragt? Wormianum 1987.

Bjørn Ochsner: Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920, 3. udg., Bibliotekscentralens Forlag 1986.

Byen, myndighederne og de mistænkelige

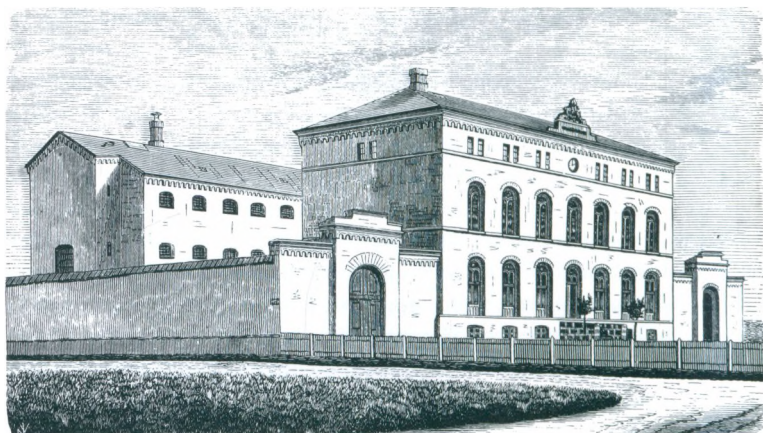
Portrætterne i denne bog er fra årene 1867-70. Odense var dengang landets næststørste by med 16-17.000 indbyggere. Erhvervslivet var stadig domineret af handel og håndværk, men industrivirksomhed var ved at gøre sig kraftigt gældende. Jernbanen var kommet 1865.

Byen voksede stærkt, og ca. $\frac{1}{3}$ af væksten skyldtes nettoindvandring. Væksten og de sociale forskydninger medførte øget kriminalitet. For at hamle op med det byggedes det nye Ting- og Arresthus yderst i Albanigade; det stod færdigt i 1861. Politikorpset blev i 1866 udvidet fra 4 til 7 betjente, og byen blev inddelt i 7 distrikter. Hver betjent fik et distrikt som sit særlige for et år. Det skulle han så se at lære indgående at kende, inden han næste år fik et nyt. Med tiden ville betjentene således få godt kendskab til hele byen. Samtidigt med nyorganiseringen indførtes en »Protokol over mistænkelige Personer«. Knap 2 år senere, i december 1867, blev den suppleret med et fotoalbum, som derefter stort set indeholder de samme personer. Det er fra det album, at de efterfølgende 45 portrætter er udvalgt af de 158, der blev taget i fotograf Ryes periode.

De er ikke repræsentative for kriminalitet som helhed i Odense i de år. En undersøgelse heraf for årene 1850-80 viser følgende fordeling af samtlige pådømte forbrydelser – tyveri/bedrageri: 47%; vold: 10%; sædelighedsforbrydelser: 5%; løsgængeri/betleri: 18%; andet: 20%. Til sammenligning fordeles de 158 mistænkelige personers forbrydelser eller sigtelser sig omtrent således (idet der er nogle overlapninger) – tyveri/bedrageri: 85%; vold: 1 tilfælde; sædelighedsforbrydelser: 6%; løsgængeri/betleri: 8%. Hertil kommer en barnefødsel i dølgsmål og en falsk anklage. Den kraftige overvægt af ejendomsforbrydelser, viser nok noget om, hvad politiet fandt farligst for samfundsordenen, men det er klart, at tyve og bedragere som regel har været vanskeligere at finde end f.eks. voldsmand.

Ved de mindre forbrydelser virker det lidt tilfældigt, hvem der er fundet værdig til optagelse i albummet. Det er ikke klart, hvorfor tyveri af en spand brombær, en kalkekost, en klokkestreng, eller nogle uholdbare anklager for tyveri af småpenge eller et par sække er blevet anset for vigtige nok til indlemmelse, mens snesevis af andre forbrydelser i den størrelse ikke er det. En enkelt er blevet optaget for at have slået sin kone, men der var mange andre, der gjorde det samme – mindst én endda regelmæssigt. Der er vel tale om samme slags tilfældigheder, som lader den ene sorte cyklist slippe med en advarsel, mens den anden får en bøde.

I følge omtalte undersøgelse var kun 28% af straffelovsforbryderne 1850-80 født i Odense. Det svarer helt til albummets fordeling. På gerningstidspunktet derimod havde 121 (77%) af de mistænkelige bopæl i Odense, og da kun 3 var fraflyttet, betyder det, at halvdelen var indvandrere, en fjerdedel var til bys eller på gennemrejse, og en fjerdedel var gamle odenseanere. Indvandrerne udgør altså her en betydelig større del, end de burde efter befolkningsfordelingen. De vigtigste grunde til det er formodentlig, dels at det tit har været svært at slå sig igennem i byen, dels at byen bød på så mange

Sing- og Arresthuset.

fristelser, og endelig at de ikke følte den tætte overvågning som hjemme i sognet.

Litteratur

Morten Mikkelsen: »At græde for Dommeren er for sildig«, Kriminalitet i Odense 1850-1880. Utrykt speciale, Odense Universitet 1980.

De forskellige straffeformer, der er nævnt i teksten

Ris: Blev brugt på børn under 15 år. De kunne dog også få simpelt fængsel (se ndf.). – En hårdere pryglestraf var rotting, dvs. spanskør, som kunne bruges på mænd fra 15 til 18 år, efter lægetilladelse.

Simpelt fængsel: Den mildeste fængselsform. Ekstraforplejning var tilladt. Kunne idømmes op til 2 år.

Fængsel på vand og brød: Ud over vand og brød var det kun tilladt at spise salt. Måtte kun anvendes ved personer mellem 16 og 60 år, men ikke på gravide eller ammende kvinder eller på svagelige personer. Idømtes op til 6 × 5 dage. Efter hver højst 5 dage skulle der indskydes mellemdage, hvor delinkventen sad i simpelt fængsel eller, sjældnere, var løsladt. 4 × 5 dages vand og brød ville således normalt afsones på 20 dage + 6 mellemdage.

Tvangsarbejde: Blev anvendt over for betlere, løsgængere, prostituerede og ulydige fattiglemmer. Idømtes fra 12 dage til 2 år. Fangerne arbejdede i fællesskab og fik løn.

Forbedringshusarbejde: Idømtes fra 8 måneder til 6 år og blev anvendt over for yngre mennesker, som man mente havde gavn af isolation. Fangerne sad i enkeltceller dag og nat. Til gengæld blev der givet strafnedsættelse efter bestemte regler.

Tugthusarbejde: Blev anvendt på ældre og mere uforbederlige forbrydere. De arbejdede i fællesskab om dagen, men tilbragte natten i enecelle. Straffetiden afsonedes fuldt ud.

(En fyldig omtale findes i Salomonsen Konversationsleksikon under *Fængselsvæsen*).

Kilderne

Der er først og fremmest justitsmyndighedernes protokoller, som findes på Landsarkivet for Fyn (LAF):

»Protokol over mistænkelige Personer«, med personlige data. (Odense byfogeds arkiv, OBA)

Domprotokoller, med kort fremstilling af sagen. (OBA og i enkelte tilfælde Odense herredsfogeds arkiv, OHA)

Politiprotokoller, med referat af de enkelte retsmøder. (OBA og OHA)

Arrestantprotokol, med ind- og udgangsdatoer. (OBA)

»Til & Afgangsliste fra Fattiggården«. (Odense kommunale arkiv)

»Protokol over løsagtige Kvinder«, med personlig data. (OBA).

I enkelte tilfælde er kirkebøger brugt (LAF).

Fyens Stiftstidende – indtil januar 1869 omtales kun enkelte forbrydelser. Derefter omtales de fleste domme, samlet under overskriften »Politinyt«, som bringes hver eller hveranden måned. (Lokalhistorisk Afd., Odense).

Endelig skal særligt omtales Fr. Bielefeldt Th. *Aggeboes* erindringer, som ligger i sirlig håndskrift på Lokalhistorisk Afdeling.

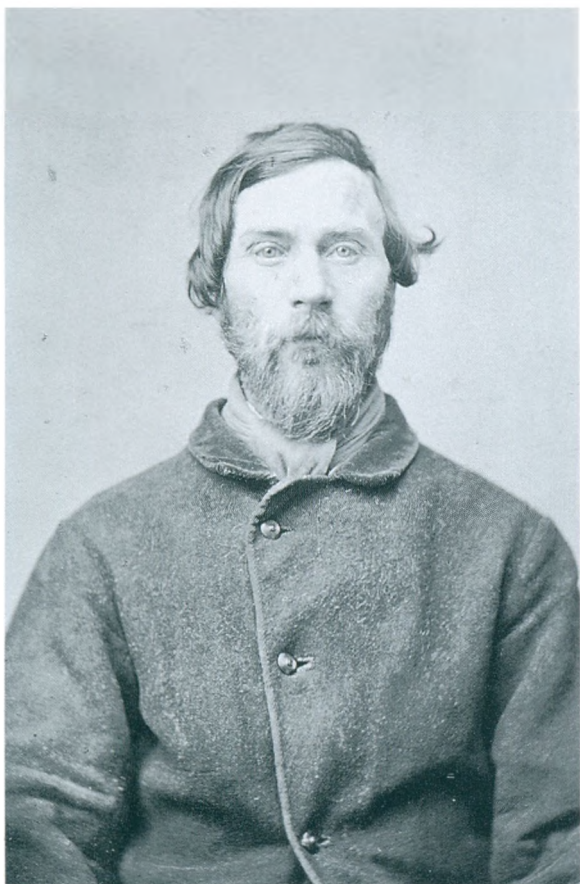
Han blev født 20.7.1826 som søn af en kommandersergent og begyndte selv en militær løbebane 12 år gammel. Han gjorde begge de slevigske krige med som underofficer og tog sin afsked i 1866 for at blive politibetjent i Odense.

HARALD COHEN
Maler & Photograph,
Gothersgade 48, 1. Sal
KJØBENHAVN

Det var han i perioden 1.4.1866-1.3.1870, tilfældigvis godt og vel samme periode som Ryes forbryderportrætter. Erindringerne fra polititjenesten fylder 27 A4-sider. De giver et levende og ofte morsomt billede af hans arbejde, af store og små sager og glimt af byen og dens borgere. I denne bog præsenteres 4 af de personer eller sager, som Aggeboe ofrer særlig omtale (s. 26, 28, 33 og 54).

John Laurberg

*Holger Ossin – 52 år, drejer, født i Lye sogn på Gotland, søn af
bådsmænd Jens Peter Ossin og hustru Kathrine.
»Middel af Væxt og Bygning, blondt Haar, matte blaa Øine.«*

I oktober 1867 gik han omkring på Fyn og solgte småting, »indtil han under mistænkelige Omstændigheder blev anholdt heri Byen, ... idet han under denne Omstrejfen førte med sig endeel Småflasker, indeholdende bl.A. Zinkhvidt, forskjellige Blandinger af Kampherdraaber, Kampherspiritus, samt enkelte Stykker Sæbe, hvilke Gjenstande han vedgaar at have falholdt paa flere Steder, medens han derimod benægter deraf at have solgt Mere end et Stykke Sæbe til 4 Sk. og en Flaske med Zinkhvidt til 2 Mk.« Retten fandt ikke, at han havde kunnet leve af den smule handel, »ligesom han heller ikke har kunnet gjøre det endog blot sandsynligt, at han har søgt lovligt Erhverv«.

Straf: Konfiskation af varer + 5 rigsdaler for ulovlig handel, og 5 dages fængsel på vand og brød for løsgængereri. – Arrestdage ialt: 35.

*Christiane Hansen – 36 år, vaskekone, født i Næsbyhoved Broby,
datter af møllerkusk Hans Mogensen og
hustru Karen Larsen. »Middel af Væxt, blondt Haar,
Næse og Mund almindelig, graabrune Øine.«*

På grund af dårlige øjne var hun holdt op med at være tjenestepige og ernærede sig ved vask og tilfældigt arbejde.

For 2. gang begået tyveri – af 3 alen hørlærred og »mindre Quantiteter af Fødevarer« – fik hun 4 × 5 dages fængsel på vand og brød. Med varetægten blev det til 54 dage i arresten.

Hans Christian Nicolaisen – 16 år, fattiglem, født i Højby, søn af røgter Nicolai Christensen og hustru Christiane Frederikke Madsdatter. »Middel af Væxt, klein af Bygning, rødt Haar, blaa Øine.«

Som nykonfirmeret 14-årig kom han på fattiggården efter at have fået ris for tyveri. Han blev ofte anbragt i en plads, men forlod den altid hurtigt og tog i begyndelsen »hjem« til fattiggården. Senere deserterede han også fra fattiggården. Et par gange blev han sendt til søs, men rømmede – bl.a. fra det gode skib »Håbet«. Så kom han i smedelære, men forlod pladsen. Kort efter fik han sin fjerde dom for tyveri, 20 dages simpelt fængsel. Efter afsoningen blev han afleveret på fattiggården og fotograferet.

Året efter blev han dømt til 1½ års forbedringshus for brandstiftelse. Han fortsatte i det hele taget som et uroligt hoved, og 21 år gammel blev han »afskaffet« til New Orleans.

*Niels Hansen – 25 år, tjenestekar, født i Sønder Broby, søn af
gårdskar Hans Madsen og pigen Johanne Margrethe Jørgensen.
»Middel af Væxt og Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

Niels Hansen var i tjeneste hos brygger Brummer i Odense. Han havde skaffet sig en del gæld til flere sider. I begyndelsen af november skulle han til Fåborg for at betale 30 rigsdaler til en fætter, som havde truet med sagsanlæg. Men forinden lånte han af to bekendte ialt 27 rigsdaler ved hjælp af et par skrøner. Så købte han en lodden hue på kredit hos bundtmager Zorck, tog bryggerkuskens frakke på og drog af.

Da han havde betalt sin fætter, tog han ud på en fortvivlet odysseé. Først flakkede han lidt rundt på Fyn og håbede, at hans lodseddel blev udtrykket. Det blev den ikke. Så besluttede han at udvandre til Amerika. I Middelfart besøgte han en boelsmand og en arbejdsmand, som handlede med bryggeren. Dem fortalte han, at han var på forretningsrejse for Brummer, men havde mistet rejsepengene – og de lånte ham ialt 18 rdl.

De rakte nu ikke til rejsen. »Arrestanten opgav da ogsaa snart derefter den paatænkte Udvandring til Amerika og flakkede nu i omtrent to Maaneder omkring dels i Hertugdømmet Slesvig, dels i Jylland, dels på Fyn«.

Han lånte sig frem som »forretningsrejsende«, stjal en pung og rejste fra en del, ganske vist beskedne gæstgiveriregninger.

Karen Jensen – 29 år, herregårdspige, mor til tre »uægte« børn, født på Korup Mark, datter af husmand Jens Henrik Sørensen og hustru Bodil Olesdatter. »Høi af Væxt, stærk af Bygning, blondt Haar, lysebrune Øine.«

Hun boede på Ubberud fattighus. Tilfældigt hørte hun, at en spand med brombær tilhørende en fru Nielsen stod til afhentning i et hus på Vesterbro. Hun henvendte sig, gav sig ud for fru Nielsen og fik spanden. Bærrene blev solgt og spanden kastet væk. Men et tørklæde, der var bundet til spanden, beholdt hun.

Straf: 2 × 5 dages fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 42.

I januar kom han til Odense igen, overvejede at melde sig til politiet, men forsøgte i stedet at bryde ind i bryggerkuskens skab på Brummers karlekammer. Fik også skabet brudt op, men hørte kusken komme ned fra loftet og flygtede. To dage senere blev han arresteret i Odense. Han blev idømt 1 års forbedringshusarbejde.

*Knud Hansen, kaldet Knud Jyde – 39 år, arbejdsmand, født i Kolding, søn af bødker Frederik Christian Hansen og hustru Ane Marie Hansen.
»Tømmelig høi, middel af Bygning, mørkt Haar, lidt Hageskjæg, blaa Øine.«*

En mand ved navn Kornbeck stjal med forskellige hjælpere fra et kornloft i Odense. Den fjerde nat blev han pågrebet sammen med Knud Hansen og Hans Hansen med 4 skæpper rug. Disse tre tilstod nu, at de under Johan Figath Josephsens ledelse havde skåret båndkæppe i skovene omkring Odense og solgt dem til en bødker.

Josephsen blev pågrebet på vej ind i byen med et parti båndkæppe. I et forsøg på at redde sig skaffede han en skriftlig tilladelse fra to gårdejere til at samle brænde i deres skovskifter. Derpå fik han en skrivekyndig kammerat til at tilføje ordet »Friskespir« – »den blandt Almuen brugelige Benævnelse for en Medestang.«

Værst gik det ud over Hans Hansen. Han fik 5 år i tugthuset for 4. gang begået tyveri. Han hængte sig i maj 1873 – en måned efter løsladelsen.

Kornbeck fik 6 × 5 dage på vand og brød, Knud Hansen og Johan Josephsen fik hver 4 × 5 dage; de sad hhv. 120, 103 og 49 dage i arresten.

*Johan Figath Josephsen – 36 år, arbejdsmand, født i Odense,
søn af vægter August Hartvig (Viggo) Henrich Josephsen
og hustru Ane Marie (Sørensdaughter) Nommesen.
»Middel af Væxt og Bygning, mørkt næsten sort Haar, blaa Øine.«*

Josephsen og Knud Hansen fik begge flere domme for betleri og for at lade deres børn tigge. Og Josephsen fortsatte sine skovtyverier. Året efter blev han idømt 18 mdr. forbedringshus for tyveri af unge lindetræer. Kornbeck var af og til på fattiggården, og deserterede flere gange. Hans fraseparerede kone levede af vask og rengøring. Betjent Aggeboe skulle engang ransage hendes hjem: »... hvilken Fattigdom, der var næsten intet, Pigen havde meget lidt Klæder paa, i Huset fandtes ikke engang Brød, nogle Brødskorper og Laanekontorsedler var det hele.«

Johan Josephsens mors navn er usædvanligt. H.C. Andersen beretter i »Mit Livs Eventyr« at hans farmor også var »en født Nommesen«. Mon de to skulle være i familie? Et par opslag i folketællingslister, kirkebøger, laugsprotokoller og andre registre giver forklaringen: Digterens farmor er faster til Johans mor – dvs. de to er halvfætre. Men historien melder ikke noget om de også har vidst det. Red.

*Jacobine Christine Petersen – 19 år, tjenestepige, født i Odense,
datter af daglejer Jacob Petersen
og hustru Elisabeth Christiansdatter.*

»Lille af Væxt, middel af Bygning, blondt Haar, lysebrune Øine.«

Jacobine købte udstyrsgenstande på kredit under falske navne hos forskellige handlende i byen. Dagen efter dommen, der lød på 2 × 5 dages fængsel på vand og brød, stod hun for dommeren igen og måtte indrømme, at hun havde glemt noget. Hun havde været inde hos isenkræmmer Ahlstrøm i Overgade og udsøgt sig en teaterkikkert, »den skulde koste 3 Rigsdaler«. Og den skulle skrives på smed Petersens regning i Skt. Jørgensgade.

En uge senere vedgik hun en lignende trafik med en broche hos købmand Jantzen. – »Hun forsikrer, at hun nu har sagt Alt, hvad hun har på sin Samvittighed.«

Der blev ikke afsagt ny dom. Og da hun ved lægeerklæring var sluppet ud af varetægtsarresten efter bare 15 dage, sad hun ialt 25 dage.

Hun blev rigtigt nok gift 22 år gammel, men senere fik hun endnu 3 tyveridomme. Hendes 3. og 4. dom lød på hhv. 1 og 1½ års forbedringshus.

*Mathias Vilh. Fr. Andersen – 27 år, smedesvend og fattiglem,
født i Odense, søn af arbejdsmand Mathias Andersen og
hustru Ane Jensen. »Middel af Væxt (65 $\frac{3}{4}$ ”) og Bygning,
blondt Haar, blaa Øine.«*

Her er Mathias Andersen fotograferet efter afsoning af en dom på 1 års forbedringshusarbejde for indbrudstyveri og løsgængeri.

Nogle måneder senere var han sendt i arbejde af fattighuset, men drak sig fuld og gik på besøg i et værksted, han kendte. Da han blev stridslysten, gjorde smedemester Nielsson det klart, at han skulle gå. Fortørnet trak han sin foldekniv og stødte den ind mellem ribbenene på Nielsson, for at sikre sig, »at han ikke saa let skulle glemme ham«. Det havde han dog nær gjort.

Han var tidligere dømt for knivstikkeri og fik nu en dom på 5 års forbedringshusarbejde. Avisen karakteriserede ham her som: »En for sin Voldsomhed og Misbrug af skarpe Instrumenter heri Byen velbekjendt smedesvend«.

36 år gammel blev han i Flensborg dømt til 15 års tugthus for voldtægt og svært tyveri.

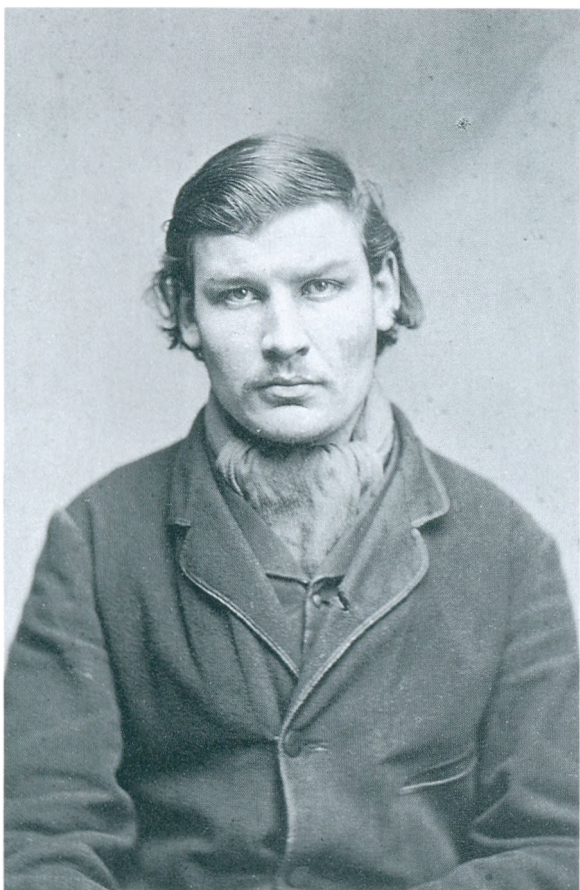
Ane Andersdatter – 40 år, tjenestepige, født i Kastel i Herrested Sogn, datter af Karen Andersdatter og udlagt barnefader Anders Andreas Christoffersen. »Temmelig høi, middel af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«

I en snavsetøjskurv på loftet fandt høker Mortensen et udtørret barnelig. Hans tjenestepige gennem syv år, Ane Andersdatter, blev afhørt og bekendt. Men hun hævdede, at barnet var dødfødt og uudviklet: »Hovedet var en lille rund Kugle, saa stor som Bunden af et almindeligt slebet Ølglas.«

Det var 2-3 år siden, hun nedkom. Den retsmedicinske undersøgelse erklærede, at barnet var fuldbærent eller næsten fuldbærent, men kunne ikke afgøre dødsårsagen. Barnefaderen var hendes forlovede gennem flere år, høker Mortensens stedsøn. Han havde ikke vist videre interesse, da hun på en skovtur fortalte ham, at hun var gravid – og et års tid senere havde han taget en anden.

Ane havde rosende vidnesbyrd, der var formildende omstændigheder, og desuden fandt retten »en ikke ringe Sandsynlighed« for, at barnet virkelig havde været dødt ved fødselen. Så hun slap med 6 × 5 dages fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 61.

Hun nåede at blive gift, 47 år gammel. Utvivlsomt for sent til at få børn i ægteskabet, omend hendes mand var en 16 år yngre stenhugger.

*Niels Peter Johansen – 23 år, snedkersvend, født i Slagelse,
søn af hattemager Jacob Johansen
og hustru Marie Grandt. »Temmelig høi,
middel af Bygning, skjævbenet, blondt Haar, blaa Øine.«*

Ved juletid manglede Niels Peter Johansen et par bukser. Marskandiser Christoffersen ville kun yde ham kredit, hvis hans arbejdsgiver, snedkermester Bünger, ville kautionere. Det ville mester ikke. Så skrev han selv en seddel og satte mesters navn under.

Marskandiseren så det straks og gik til Bünger. Han tog det nu ikke så tungt. Da der var gået tre måneder, uden at han havde gjort noget ved det, gik Christoffersen selv til politiet. Johansen blev dømt for falsk mod Bünger, men frikendt for forsøg på at bedrage marskandiseren.

Straf: 3 × 5 dages fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 22.

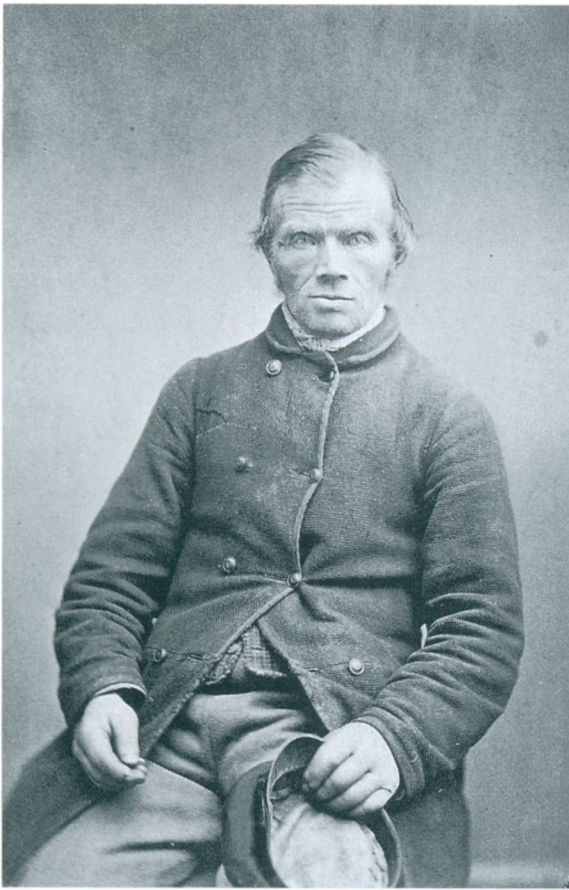

Hans Sørensen – 46 år, væver og uldspinder, født på Skalbjergh Mark, søn af husmand Søren Hansen og hustru Karen Jørgensdatter. »Lille af Væxt, middel af Bygning, mørkt Haar, mørke Bakkenbarter.«

Sørensen havde tilbragt 16 år på straffeanstalter og var lige blevet bortvist fra sin arbejdsplads for et mindre tyveri. Han så ingen udvej herhjemme. Nu ville han til Amerika.

Han gik i banken med en vekselløst på 850 rigsdaler og forsynet med fire solide navne. Alligevel syntes bankdirektør Bierfreund ikke, den så god ud og lod ham gå med sedlen. Først på vej hjem fra banken gik direktøren ind på politistationen og fortalte, at der havde været en lille mørkhåret mand med en mistænkelig vekselløst.

Aggeboe syntes, at det var rigelig skødesløst. Han fik dog en anelse om, at det kunne være Sørensen i Slotsgade og opsøgte ham. » . . . Jeg fremtog min Noticebog og anmodede ham om at opgive mig nøjagtigt hvor han havde tilbragt dagen. . . – Ved strax at notere hans Udsagn fik jeg en Fordel over ham, da han uforberedt maatte give mig Forklaring, og han efter yderligere Krydsforhør næppe efter nogle Timers Forløb kunde Erindre sit første Udsagn til mig.« – Der blev foretaget husundersøgelse, men ikke fundet noget. – »Med den slags Folk, straffede Personer, gjør man ikke mange Omstændigheder. . . . Jeg anholdt nu Sørensen og medtog ham til Stationen. Paa

Rasmus Steffensen – 49 år, røgter, født i Lumby Torp, søn af husmand Steffen Jensen og hustru Ane Hansdatter.

»Lille af Væxt, middel af Bygning, lyst Haar, blaa Øine.«

Rasmus Steffensen sov en rus ud i købmand Reitzels stald på Nørrebro. Da han vågnede, gik han op på karlekammeret over stalden og stjal et ur med kæde, der hang på væggen. – Han blev idømt 2 × 5 dages fængsel på vand og brød og sad fængslet ialt 41 dage.

Vejen sagde han at jeg jo havde nedskrevet alt hvad han havde sagt, da jeg bejaede dette, sagde han at han ikke havde fulgt Sandheden, hvortil jeg svarede, at jeg godt vidste at alt hvad han havde sagt var Løgn, men det skulde vi nok finde ud af naar vi talte mere sammen paa Stationen. – Han bekendte nu, midt paa Gaden, at det ganske rigtigt var ham der havde været i Banken med Vexlen, han var gaaet ned til en Værtshusholder i en Kjælder og skrevet den, – der fandtes nemlig hverken Pen eller Blæk i hans Hjem, hvilket viste sig ved Undersøgelsen. Naa, men hvor er nu Vexlen, ja den havde han tygget og spyttet ud paa Gaden. . . .«

Sørensen blev nu dømt til 5 års tugthusarbejde.

Henrik Olsen Bech – 38 år, strygemager og kommissionær, født i Veflinge, søn af gårdmand Ole Hansen og hustru Gjertrud Kirstine Jørgensdatter. »Temmelig høi, noget corpulent, rundt fyldigt Ansigt, lyst Haar, blaa Øine.«

I flere år bedrev Henrik Olsen og forskellige indviede falsk kortspil på værtshuse i Odense. De meddelte sig til hinanden ved et signalsystem. » ... han indskrænkede ikke sin forbryderiske Virksomhed til Odense alene, men besøgte undertiden, ledsaget af flere af sine Hjælpere, andre Byer, hvor Sessioners og Markedsdages Afholdelse gav Anledning til Svir og Spil ...«

Aggeboe foretog anholdelsen. Han fortæller: » ... han boede paa Vesterbro, eiede selv et lille hus, var en stor og svær Mand, der gjerne optraadte temmelig brøsig. Jeg anmodede ham om at komme til Politistationen da Assistenten ønskede at tale med ham. Han svarede at det vel ingen Hast havde, naar han gik i Byen skulde han nok komme. Denne Besked vilde jeg selvfølgelig ikke lade mig nøie med, og anmodede ham om at gaa med strax. Det kunde han ikke, da han ikke kunde faae Støvler paa, han gik med et Par Lædertøfler. Nu vilde jeg ikke høre flere Udflugter og erklærede ham for »anholdt«. Naa, det forandrede jo Sagen, ja saa skulde han nok komme, jeg kunde blot gaa, saa skulde han nok følge efter, dette Forslag syntes jeg nu heller ikke om, men foretrak at han gik foran og jeg bag efter, paa den Maade kom han til Stationen ...«

*Johan Chr. Theodor Pallesen – 18 år,
apotheksmedhjælper, født i Næstved,
søn af skorstensfejer Carl Edvard Pallesen og hustru Magdalene Gude.
»Almindelig Høide og Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

På sin arbejdsplads, Starups materialhandel, stjal han forskellige parfumesager m.m.

Avisen skrev: »Et ungt menneske af god Familie, der forestod et Udsalg og havde fundet den nye Lære, at det ikke er Tyveri selv at bruge og for egen Regning at sælge af sin Principals Varer, blev ved at idømmes 2 × 5 Dages Fængsel på Vand og Brød underrettet om, at Retten ikke anerkjendte hiin Læres Rigtighed«. – Med varetægten blev det til 49 dage i fængsel.

Sagen gik helt til Høiesteret og stod på i to år. Tyve personer var indblandet. En af dem, en værtshusholder og dannebrogsmænd, hængte sig af græmmelse over at skulle miste sin orden. Henrik Olsen sad 7 mdr. i varetægtsarrest og fik endelig en dom på 8 mdr. forbedringshusarbejde.

Ane Jørgine Christine Kohave – 35 år, født i Kohave ved Vissenbjerg, gift med blikkenslagersvend M. P. Chr. Jørgensen, datter af Mariane Christine Christensen og barnefader Christen Jørgensen. »Lille af Væxt, middel af Bygning, blaagraa Øine, blondt Haar.«

Fotograferet efter at have afsonet en dom på 4 års forbedringshusarbejde for 3. gang begået tyveri; det drejede sig om en halv snes småtyverier.

Et par måneder efter løsladelsen gik hun en dag ind hos en nabo, som hun havde set gå i byen, tømte hendes dyne for fjer og begyndte at sælge af dem. Kirstine Andersen kom hjem og fandt sin dyne tømt. Hun gik til Ane Kohave og fik de fjer tilbage, som ikke var solgt – og anmeldte tyveriet. Dommen lød på 1 års forbedringshus.

I 1870 gik det galt igen. Hos uldspinder Theede tog hun et pund garn til 5 mark på kredit under opdigtet navn, og begyndte at strikke af det. En bekendt fandt ud af sammenhængen og sørgede for at garnet belv betalt. Desværre viste det sig, at hun ved samme lejlighed havde stukket yderligere to fed garn til sig. Det kostede 2 års tugthusarbejde.

I 1875 arbejdede hun på Bierfreunds dampværeri. Her stjal hun 3 pund tvist til en værdi af 50 kroner og solgte det. – Altså måtte hun endnu 3 år i tugthuset. Hermed forsvinder Ane Jørgine Kohave ud af vores synsfelt.

*Ane Dorthe Madsen – 26 år, »løsagtigt Fruentimmer«,
født i Stenstrup ved Næstved, datter af
Kirsten Hansdatter og udlagt barnefader arbejdsmand Mads Nielsen.
»Lille af Væxt, middel af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

Ane Dorthe Madsen virkede normalt rundt i Sjællands købstæder, men hun kom til Odense i anledning af Skt. Knudsmarkedet 1868, »... hvor hun fik fat paa flere hende ubekjendte Mandfolk, med hvem hun drev Utugt dels ude i Skoven dels i Anlægget«.

Hun sad 20 dage i varetægtsarrest og blev dømt til tvangsarbejde i 90 dage, for at søge erhverv ved utugt.

Erhvervet som sådan var ikke forbudt, når blot man virkede under politimesterens opsyn som »offentligt Fruentimmer«. Antallet af dem svingede i disse år mellem 8 og 14. Politimesteren mente, at 8 var i underkanten af det forsvarlige for en by af Odenses størrelse. Disse kvinder blev lægevisiteret to gange ugentlig, og det gjalt et særligt ordensreglement for deres livsførelse og færden.

*Johannes Ferdinand Hansen – 36 år, urmager, født i Odense,
søn af kunstdrejer Hans Chr. Hansen
og hustru Ane Magdalene Nielsen. »Lille af Væxt,
middel af Bygning, mørkeblondt Haar og Bakkenbarter, brune Øine.«*

En selvlært urmager på Dræby Mark, Rasmus Nielsen, pantsatte nogle ure, som han havde til reparation. Da han ikke havde flere, gik han til sin gode ven Ferdinand Hansen og fik lov til at pantsætte to af hans kunders ure. Nielsen fik 5 × 6 dages fængsel på vand og brød ovenpå 76 dages varetægtsarrest, og Hansen fik 5 dage ovenpå 62 dages varetægtsarrest.

Ingrid Løfstedt blev anholdt for nogle lommetyverier, der var blevet anmeldt på St. Knudsmarkedsdag. Aggeboe fortæller: »Jeg havde Morgenvagt Kl. 7 og modtog hende samt de Gjenstande hun ved Anholdelsen var i Besiddelse af, blandt andet 1 Pund Kirsebær. Da der ingen Grund var til at lade dem ligge gav jeg hende dem til at spise, dette kom mig senere tilgode. Der forekom intet som bestyrkede Mistanken mod hende, og hun bekendte intet. I saadanne Tilfælde blev ofte en Betjent under et eller andet Paaskud sendt omkring med Arrestanten. De holdt ikke af saaledes at blive trukket

Ingrid Løfstedt – 31 år, uden lovligt erhverv, født i Bårsløv ved Helsingborg, datter af urmager Gres Løfstedt og hustru Elna Andersson. »Lille af Væxt, middel af Bygning, sort Haar, blaa Øine, graaguul Ansigtifarve og noget markerede Træk.«

Byen rundt af en Betjent og ikke sjelden lettede de paa en saadan Spadsere-
tur deres Samvittighed med en Bekjendelse. – Jeg fik Ordre til at gaae med
hende for at hun skulde paavise de Steder hvor hun havde været. Hun mod-
tog mig med Glæde, jeg var den eneste der havde behandlet hende med Ven-
lighed sagde hun, alle de andre havde været saa onde mod hende, navnlig
Politimesteren, som havde spurgt om Kirsebærrene. ... hun havde en Søn
paa ca. 3 Aar, avlet uden for Ægteskab. Jeg fik hende til at fortælle hele sit
Levnetsløb, fremhævede det uværdige for hende naar Drengen voxede til
og erfarede at Moderen var straffet for Tyveri. Hun havde læst meget i Bibe-
len, hvoraf hun erindrede betydeligt. For mig gik hun fuldstændig til Be-
kjendelse, men for Politimesteren havde hun aldrig bekjendt, han havde
været saa uartig og grov mod hende, hun hadede ham. ... Jeg meddelte
hende at hun efter udstaaet Straf vilde blive sendt til Sverrig, og raadede
hende til ikke oftere at komme hertil, det lovede hun, samt at hun aldrig
mere vilde stjæle ...«

Dommen lød på 6 × 5 dage på vand og brød. Ialt sad hun inde i 101 dage.
Året efter blev hun idømt 4 års forbedringshus for lommetyverier i Tivoli.

Niels Peter Iversen – 33 år, slagtersvend, født i Slagelse, søn af vognmandskarl Augustinus Iversen og hustru Maren Hansdatter. »Middel af Høide og Bygning, rødligblondt Haar, blaa Øine, røde Barter.«

En forårsdag indfandt Iversen sig hos en bonde i Hjallesø, udgav sig for gårdmandssøn fra Bolbro og lod som om han ville købe en hest. Da han havde udset sig en hest, og de var blevet enige om prisen, fortalte han, at han allerede havde købt to heste den dag og brugt sine medbragte penge. De aftalte derfor, at han skulle hente hesten næste dag.

Iversen var træt. Den skikkelige bonde lånte ham en gammel hest med sadel og seletøj, og han red bort. Den gamle hest byttede han med et udlevet øg + 10 rigsdaler. Øg, sadel og seletøj solgte han til forskellige sider.

Dommen lød på 1 års forbedringshusarbejde, men han sad 10 måneder i ar-resten og derpå 4 mdr. i forbedringshuset i Horsens.

*Edvard Julius Hansen – 25 år, slagtersvend, født i Nakskov, søn af skomagermester Rasmus Hansen og hustru Ane Marie Hansen.
»Lille af Væxt, spinkel af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

Hansen havde fået kureret en gonorre. Men efter et besøg i Nygade (nu Rosengade) hos et »offentligt Fruentimmer« brød den frem igen. Han lokkede nu en 4-årig pige til at lege kæreste med ham og ride ranke, og hun blev smittet. Hans vedholdende forklaring var, at han udelukkende havde villet slippe af med sin dryppert. Følgerne for barnet havde han ikke tænkt på. En 50-årig kvinde kom ind i sagen, fordi han havde været sammen med hende et par dage senere, uden dog at smitte hende. Han havde betalt hende med et stykke kød, og hun fik 5 dages fængsel på vand og brød for at søge erhverv ved utugt.

Mærkeligt nok anmodede både hans mester og pigens far, krinolinefabrikant R., retten om at vise mildhed mod Hansen for hans unddoms og afholdtheds skyld. Dommen blev på 8 måneders forbedringshusarbejde.

*Hans Jensen – 30 år, tjenestekarl, født i Ravnbjerg,
søn af husmand Jens Andersen og hustru Marie Sørensdatter.
»Middel af Væxt og Bygning, blondt haar, blaa Øine.«*

Hans Jensen anmeldte et tyveri, der ikke var begået. Han havde et dobbelt formål med det – dels at skaffe sig henstand med en gæld, dels at henlede mistanken på en tjenestepige, som han var fortørnet på, fordi hun flere gange havde været uartig imod ham.

Han blev dømt til 4 × 5 dages fængsel på vand og brød. Det blev ialt til 51 dage i fængslet.

Uheldigvis for gårdens røgter, Christian Hansen, fandt politiet under efterforskningen et par stjalne knive og gafler hos ham og et strømpebånd, han havde fundet. Han fik 5 dage på vand og brød for tyveri og ulovlig omgang med hittegods.

*Peter Christian Petersen – 24 år, snedkersvend, født i Lumby,
søn af klædevæver Peter Mikkelsen
og hustru Sophie Hansen. »Middel af Væxt og Bygning, blondt Haar,
Bakkenbarter og Overskjæg, blaa Øine.«*

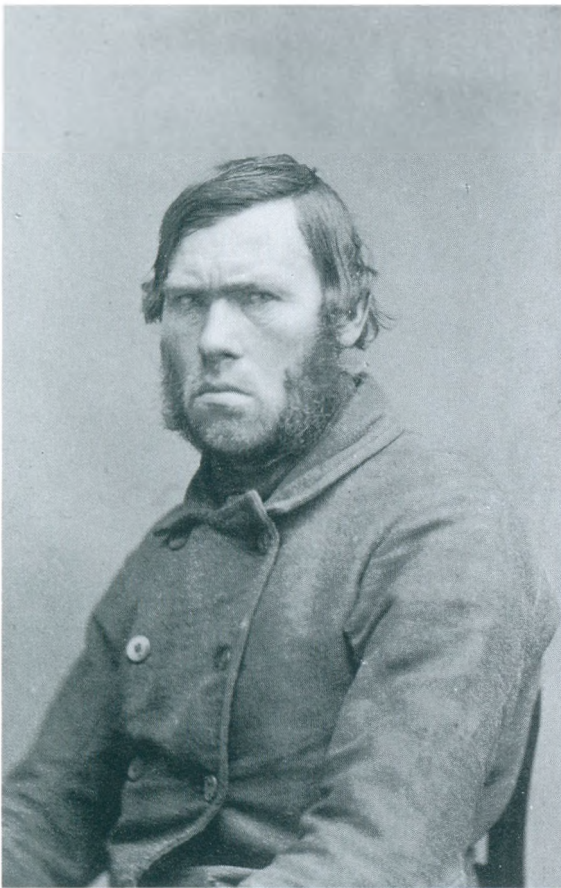
Han var i perioder arbejdsløs og kastebold mellem politiet i Odense og sognerådet i Lumby, hvor han var forsørgelsesberettiget. I juli 1868 blev han på ny sendt hjem, nu med et tilhold om at møde på politistationen inden 24 timer, hvis han kom igen. Her skulle han bevise, at han havde »lovligt og tilstrækkeligt erhverv«. Det skulle derefter gentages hver lørdag eftermiddag. To måneder senere havde han arbejde hos snedker Heuer, men kort efter var han arbejdsløs igen. Han blev i byen og tilsidesatte tilholdet. Det bragte ham 40 dage i varetægtsfængsel og 5 dage på vand og brød.

Hansine Rasmine Rasmussen – 17 år, tjenestepige, født på Sødunge Mark, »uægte« datter af Ane Rasmussen og krockarl Jeppe Nielsen. »Middel af Væxt, stærk af Bygning, blondt Haar, blaa Øine og noget tykhovedet.«

Som 13-årig var Hansine ude og tjene. Hendes stedfader besøgte hende beruset og fik hende med på en spadseretur. I en græsmark forsøgte han samleje, men afstod fra at fuldbyrde. Samme sommer blev hendes lidt yngre brødre tvunget til at stille stedfaderens kønsdrift nogle gange, hvor han var fuld og derfor »ikke tænkte videre over«, hvad han gjorde. Både Hansine og brødrene fortalte det til deres mor; men hun gjorde ikke noget ved det.

Hansine blev konfirmeret og fik en ny plads. Hun var flink, men tilbøjelig til brændevinsdrik. 16 år gammel mistede hun pladsen og kom hjem at bo. Hun sov på gulvet i forældrenes værelse. Så blev det koldt, og på moderens forslag kom Hansine op i sengen. Stedfaderen lå i midten. Tre morgener stod moderen tidligt op og gik i byen. Og så skete det, som hun var advaret om. – Var det også meningen? – Hun havde mistanke og kom uventet hjem. Nu meldte hun ham og kom af med manden. Han fik 5 års forbedringshusarbejde. Hansine måtte også have sin straf. Ved overretten blev den fastsat til 1 måneds fængsel på sædvanlig kost. Hun sad fængslet 134 dage. Hendes mindre brødre slap for tiltale.

*Hans Christian Torp – 48 år, smedesvend, født i Odense,
søn af skrædder Jørgen Torp
og hustru Karen Ane Marie Svendsen. »Almindelig Høide og
Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

Dømt for »i Passagen gennem Forlystelsesstedet »Pantheon« heri Staden at have tilvendt sig et løst liggende Rendestensbrædt til en Værdi af 2 Mark, som han agtede at benytte til Brændsel«.

Han blev løsladt dagen efter gerningen. Men som arbejdsløs, blev han afleveret til fattiggården sammen med sin kone. Tre uger senere, lillejuleaftensdag, kunne de udskrives som selverhvervende. Men efter nytår måtte han afsone dommen, der blev på 8 dages simpelt fængsel.

*Hans Pedersen – 35 år, husmand og træskomand, født i Tommerup sogn, søn af husmand Peder Madsen og hustru Gjertrud Nielsdatter.
»Høi af Væxt, stærk af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

På et værtshus i Odense sad husmand Hans Pedersen og slagter Peder Hansen. Den berusede slagter rev i spøg noget papir ud af sin tegnebog og sagde: »Der har du noget at betale med.« Hans Pedersen, der også var beskænket, proppede papirstykkerne i lommen og gik. Et vidne havde bemærket mindst en femdalersseddel og meldte det. Politiet fandt Pedersen senere på aftenen. I hans lomme lå nogle papirstumper og en krøllet femdalersseddel. Da slagteren var blevet ædru, kunne han forsikre, at han manglede to femdalersedler. Sagen blev grundigt efterforsket. Flere værtshusgæster hævdede at have set mindst en femdalersseddel. Pedersen fastholdt, at han ikke havde vidst, at der var penge imellem papiret, og retten kunne ikke forkaste hans påstand »som aldeles utroværdig«.

Han blev løsladt efter 43 dage i arresten, men måtte betale sagens omkostninger.

Friedrich Rudolph Adrian Braun – 20 år, født i Kiel, søn af godsinspektør Wilhelm Braun og hustru Metha Dölle. »Middel af Væxt, klein eller slank af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«

Efter to år som landvæsenselev meldte Braun sig 18 år gammel i marts 1867 som frivillig til den prøjsiske hær. Men tjenesten var ham for hård og i august deserterede han til Danmark. Her rejste han rundt i de næste 1 ½ år, og gav sig ud for danskvenlig, der var flygtet for at undgå prøjsisk militærtjeneste.

»... Da Arrestanten optraadte med en vis kavaleri-mæssig Flothed, men selv intet erhvervede, ... savnede han jævnlig Midler til at soutenere denne Rolle, tyede han under saadanne Omstændigheder til den Udvej at leve på Fremmedes Bekostning, hvilket ogsaa lykkedes ham ved Hjælp af løgnagtige Fortællinger om hans personlige Forhold og ved andre ligefrem svigagtige Handlinger.« Han efterlod mange ubetalte gæstgiverregninger, og levede ellers af donationer fra brave patrioter og komiteer for slesvigske flygtninge. – På den tid var der en del plattenslagere, der »spillede den betrængte Slesvigers Rolle«.

Dommen lød på 3 × 5 dage på vand og brød. Han sad fængslet ialt 97 dage. Efter afsoningen blev han udvist til Slesvig.

Theodor Sofus Christian Holm – 30 år, bager og møller, født i København, søn af arkitekt Johan Frederik Holm og hustru Karen Marie Sommerstedt. »Middel af Væxt og Bygning, mørkt Haar, graa Øine, noget skrutrygget.«

Holm havde allerede tre domme for bedrageri. Efter sidste løsladelse kom han til Lolland og arbejdede på Gloslunde Mølle. Han vandt hurtigt møller Johansens tillid ved sin dygtighed og gode opførsel og med en historie om, at han kendte en rig godsejer i Sverige, som havde lovet at hjælpe ham i vej med en mølle. Johansen fik fremtidsplaner og ønskede, at de skulle gå i kompagni. Holm greb ideen, og han rejste rundt og så på møller. Omsider enedes de om en mølle ved Stubbekøbing til 55.000 rigsdaler.

Theodor Sofus Christian fik nu klæder og penge af Johansen, så han kunne rejse over til den svenske godsejer. Han lånte lommeur og pibetøj til rejsen. Det solgte han i København. Fra Helsingør skrev han og fik Johansen til at sende flere penge. Derefter logerede han flot på en række gæstgiverier på Sjælland og Fyn og rejste fra regningerne.

I Helsingør gjorde han indtryk på jomfru Conradine, som forærede ham en guldring. Den blev solgt. Og han besnærede gæstgiverske madam Hansen på Hauser Plads i København til at låne ham, så at han kunne etablere sig som bager i byen. Det gav 40 rigsdaler og et ur, som blev pantsat.

I Roskilde havde han daglig omgang med nogle skuespillere og skal have

Hansine Mikkelsen – 46 år, født i Munkebo, gift med kludesamler Rasmus Christian Hansen i Dræby, datter af insidder Mikkil Hansen og hustru Margrethe Hansdatter. »Middel af Væxt og Bygning, blondt Haar, blaa Øine, sund Ansigtifarve.«

Fra tre gravsteder havde hun »tilegnet sig diverse dér groende Planter til en Værdi af tilsammen 1 Rigsdaler 16 Skilling« og blev følgelig idømt 2 × 5 dages fængsel på vand og brød for krænkelser af gravfreden. Ialt var hun fængslet i 29 dage.

skrevet en længere kritik over skuespillet »Marie Antoinette« i Roskilde Avis. Han boede som sædvanligt standsmæssigt på hotel. Omsider tilstod han over for værten, at han ikke kunne betale og opfordrede ham til at melde ham til politiet. I stedet gav værten ham rejsepenge.

Holm blev anholdt i Odense i maj 69, tre måneder efter, at han var rejst fra Lolland. Straffen lød på 3 års forbedringshus. I arresten i Odense skal han have skrevet en større samling lyriske digte og være begyndt på sine memoarer. Men de er tilsyneladende ikke offentliggjort. – Måske er det også fup.

*Jensine Petrine Dorthea Jensen – 15 år, tjenestepige, født i Odense,
datter af kleinsmed Hans Peter Jensen
og hustru Marie Kirstine Petersen. »Temmelig høi af Væxt,
middel af Bygning, lyst rødligt Haar, mørkeblaa Øine.«*

Jensine var i tjeneste hos oversergent Wilken. Fru Wilken mente, at der manglede penge i husholdningspungen og anmeldte Jensine for tyveri. Anklagen var tynd. Men Jensine havde også taget et par af oversergentens støvler, for at hendes far skulde lave hende et par støvler af læderet. Dem havde fru Wilken dog allerede fået uskadt tilbage.

De blev fremlagt for dommeren, som fandt, at de »unægtelig var i en sådan Tilstand ... at Pigen mulig kan have troet, at Comparant (dvs. Wilken) ikke mere vilde bruge dem.«

Wilken accepterede at frafalde tiltalen, og pigen blev løsladt efter 8 dage i arresten, hvor retten havde fundet det »fornødent at udelukke hende fra Samkvem med Andre«.

Sophie Andersen – næsten 12 år, skolepige, født i Hjelmerup ved Tommerup, datter af Mette Cathrine Clausen og udlagt barnefader kusk Fjergen Andersen. »Middel af Væxt og Bygning, lyst Haar, blaagraa Øine.«

Efter en lidt omtumlet barndom havde Sophie det sidste halvandet år boet hos sin mor og stedfar, arbejdsmand Johan Jensen. En dag blev hun sendt på landet for at sælge prædikener. På sin omvandring stjal hun en pung med penge og en sølvbroche.

Hun blev tilbageholdt i 11 uger, 4 i arresten og 7 på fattiggården.

Derpå afsonede hun dommen, der lød på 14 dages simpelt fængsel. Efter afsoningen blev hun afleveret til fattiggården, hvor hun 14 dage senere blev afhentet af sin stedfar.

Et par måneder senere blev hun under Lunde og Skam herred igen idømt 14 dages simpelt fængsel for tyveri. Derefter blev hun sat i pleje på landet.

*Knud Petersen – 23 år, tjenestekar, født i Ferritslev på Fyn,
søn af husmand Peter Knudsen
og hustru Abelone Jørgensen. »65 1/2 Tomme høi, middel af bygning,
blondt Haar, blaagraa Øine.«*

Knud Petersen var til marked og havde fået et par glas snaps. Han gik ind til marskandiser Hansen i Nørregade og så på bukser. Marskandiseren sagde, at et par gode bukser ville koste 5-6 rigsdaler. Det var omtrent, hvad han havde på sig, men han kviede sig ved at bruge sine sidste penge.

Tidligere på dagen havde han været inde på købmand Knutzens bondestue, og der hang en del frakker. Han tog nu igen hen på skænkestuen, fik en snaps og tog en mørkeblå vadmelstrakke på, da han gik. Hensigten var at give den i bytte for et par bukser.

Over for dommeren erkendte han, »... at han i Grunden ikke trængte til Buxer, og at han, foruden 5 Rdl. 10 Sk., hvoraf han er antruffen i besiddelse, ejede et Nysølv Lommeuhr og en sølvbeslagen Opstanderpibe, og vilde han i hvert Tilfælde ved Salget af disse Gjenstande med Lethed have kunnet faae Penge nok til et Par Buxer«.

Straf: 2 × 4 dages Fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 28.

Jens Martin Christiansen – 28 år, fattiglem og sømand, født i Odense, søn af pottemagersvend Jens Martin Christiansen og hustru Anne Marie Jensdatter. »Middel af Væxt, stærk af Bygning, mørk Haar og Bakkenbarter samt brune Øine.«

Efter at have afsonet en dom på 8 års tugthus for indbrudstyveri kom han på fattiggården. Herfra blev han sendt til søs. Men kaptajnen satte ham i land i Østfriesland, og han begav sig hjemad til fods.

Fra Gribsvad Kro slog han følge med en filehuggersvend, som hed Nielke. »Undervejs lagde de dem begge til at sove. Da Arrestanten henad Eftermiddagen vaagnede og fandt Nielke, der havde været noget svirende endnu sovende, tilvendte Arrestanten sig et Par Støvler, som Nielke havde gaaet med, men som han paa Grund af, at han var bleven ømfodet, havde aftaget og gjemt i sin Rejsetaske.«

Vel ankommet til Odense gemte han støvlerne i en bunke løv i Slottets have, som lå ved siden af fattighuset, men blev anholdt straks efter. – Dommen blev på 18 måneders forbedringshusarbejde.

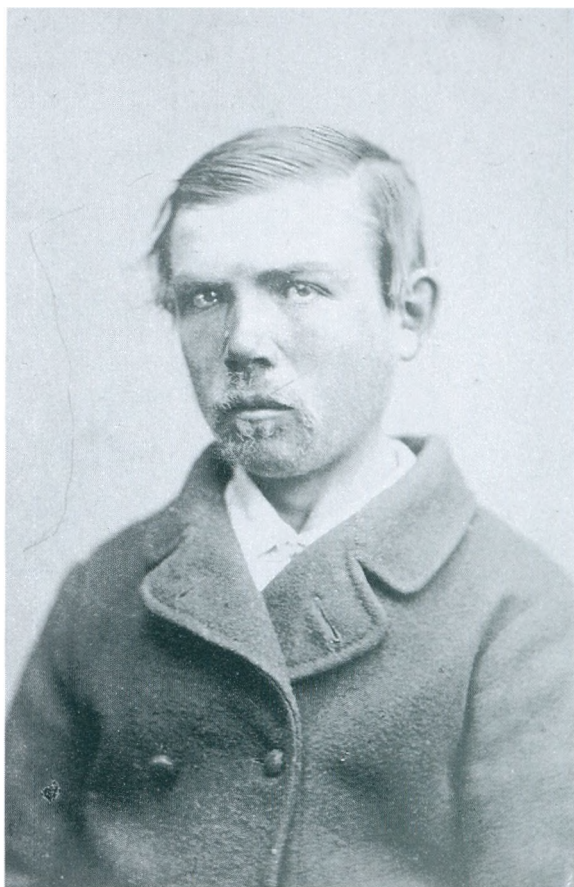
Karen Johansen – 19 år, tidligere tjenestepige, født i Ellinge ved Nyborg, datter af indsidder Johan Svendsen og hustru Kirsten Nielsdatter. »Middel af Væxt, temmelig stærk af Bygning, mørkeblondt Haar, blaa Øine, rundt fyldigt Ansigt.«

Karen blev ikke længe i sine pladser, og Andreas mand var borte som soldat. Karen flyttede ind hos Andrea, og de levede af Karens utugt, suppleret med lidt rapseri. Men da Karen efter få uger tog af Andreas garderobe, gik hun til politiet.

Andrea Feltheim, – 26 år, født i Kerteminde, gift med arbejdsmand Poul Rasmussen, datter af daglejer Peter Jørgensen og Ane Marie Rasmussen. »Middel af Væxt og Bygning, rødt Haar, blaabrune Øine.«

Resultatet blev, at Karen fik 4 × 5 dage på vand og brød for tyveri og utugt, mens Andrea, som havde et diende barn, fik 40 dage på sædvanlig fangekost for rufferi og tyveri. I arresten sad de ialt hhv. 65 og 72 dage.

*Søren Poulsen – 23 år, arbejdskarl, født i Vindinge ved Nyborg,
søn af arbejdsmand Poul Knudsen
og hustru Ane Sophie Hansen. »Lille af Væxt, middel af Bygning,
lyseblondt Haar, graabrune Øine.«*

Søren Poulsen skulle møde til militærtjeneste i København, men skammede sig over at rejse i sine dårlige klæder. Han flygtede ud i tørvemosen ved Odense og indrettede nattelogi i et buskads. I 6 uger boede han her og levede af rødder og frugter.

En nat gik han ind i et uaflåset skur i byens grusgrav og tog noget tøj, der var en smule bedre end hans eget. Det havde han på ved anholdelsen. Her beskrev avisen ham sådan: »... en Person, der mere lignede et Dyr end et Menneske, med Klæderne hængende i Laser, Haar og Skjæg uredt og Ansigtet sortbrunt af Veirligets og Snavsets Paavirkninger«.

Straf for løsgænger og tyveri: 2 × 5 dages fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 26.

Lars Madsen – 31 år, væver, født i Rynkeby ved Kerteminde, søn af gårdmand Mads Larsen i Skalkendrup og pigen Ane Kirstine Larsen af Rynkeby. »Noget over middel af Væxt, middel af Bygning, blaa Øine, blondt Haar.«

I 1862 blev Lars Madsen idømt 10 års tugthusarbejde for 3. gang begået tyveri. Han blev løsladt ved kongelig resolution efter knapt otte år.

To måneder senere logerede han hos værtshusholder Jensen på Fisketorvet. Her tog han en frakke, der hang i skænkestuen. Næste dag rejste han fra byen. »... Men da han ved sin Tilbagekomst efter 14 Dages Forløb hørte, at Politiet havde søgt efter ham, udtog han den hemmelig af sin Koffert og lagde den ned mellem Væggen og Hovedgærdet af Sengen i det Kammer, hvor han logerede hos Værtshusholder Jensens, idet han har foregivet, at det var hans Hensigt, at Frakken på denne Maade atter skulle komme tilbage til Ejeren«. – Han fik 2 år i tugthuset.

Ved løsladelsen i 1872 blev han gennem fængselselskabet sendt til Amerika.

*Hans Christian Hansen – 12 år, skoledreng, født i Odense,
søn af arbejdsmand Hans Christensen, »Døve Hans«,
og hustru Anne Margrethe Jessen.
»Middel af Væxt og Bygning, lyseblondt Haar, blaa Øine.«*

Hans Christian stjal tovværk m.m. fra skibe i Kanalen sammen med en lidt ældre dreng, Niels Chr. Nielsen, som tidligere havde modtaget en alvorlig advarsel for et mindre bedrageri. I flere tilfælde skar de direkte fra takkela-gen.

Dom: »Drengen Niels Chr. Nielsen bør under Fogedens Tilsyn af Slutteren i to Dage tildeles hver Gang 20 Slag Riis; Drengen Hans Chr. Hansen bør ligeledes under Fogedens Opsigt straffes med 15 Slag Riis«.

De sad en måned i varetægtsarrest inden dommen. Derpå sad de endnu 10 (hhv. 11) dage og ventede på slutteren.

Jens Vilhelm Petersen – 13 år, skoledreng, født i Odense, søn af arbejdsmand Niels Petersen, »Jøde Niels«, og hustru Maren Hansen. »Middel af Væxt og Bygning, blondt Haar, blaabrune Øine.«

Jens Vilhelm stjal en shagpibe fra restauratør Østerbye og gav den til Hans Christian (overfor), som da var næsten 15 år, og næste dag skulle sejle til England som skibskok. Aftalen var så, at han til gengæld skulle tage en kniv med hjem fra England til Jens Vilhelm.

Jens Vilhelm tilstod desuden tyveri af et par støvler fra Østerbye, men retten fandt ikke tilståelsen bestyrket. – Det var ikke ualmindeligt, at folk gjorde falske tilståelser for hurtigere at få sagen overstået. Varetægten varede ofte længere end straffen.

Han blev opbevaret 6 uger på fattiggården og 13 dage i arresten. Dommen lød på 15 slag ris.

*Niels Peter Andersen – 20 år, fattiglem og sømand, født i Odense,
søn af ugift Mette Sofie Nielsen og murersvend Peter Andersen.
»Lille af Væxt, middel af Bygning, blondt Haar, brunblaa Øine.«*

Aggeboe fortæller: »Vore Foresatte, Politimesteren og Politiasistenten, var temmelig ubehagelige og grove, Humanitet kendte de ikke. I det hele tager er Dhrr. Jurister grove og hensynsløse, en høflig og human Underdommer er efter min Mening en stor Sjeldenhed. *Var en Forbrydelse anmeldt* og man ikke kunne opdage Gjerningsmanden blev man anset for et Fæ som der ingen Forretning kunde betroes. *Et Exempel herpaa skal jeg anføre.* Fra en Kjøbmand på Overgade var der stjålet et Par Støvler og Tyven havde efterladt sine opslidte Træsko. Det faldt i min Lod at faae Træskoene og opsøge Eiermanden. Forretningen forekom mig temmelig haabløs, imidlertid travede jeg Byen rundt med Træskoene indsvøbt i Papir under Armen, men Gavtyven fandt jeg ikke, han kunne ikke findes, det var daarligt gjort af mig. Et Par Aar efter, en tidlig Morgen blev en Fyr truffen som havde taget Logis i en Bygning som blev opført paa Nørregade, da han var blottet for Subsitensmidler og intet Logis havde anholdtes han og førtes til Stationen. For at lette hans Samvittighed maatte han opgive hvor han havde været og hvad han havde foretaget sig i den senere Tid, han fortalte dette og tilstod at han var Støvletyven. Strax efter at han havde stjaalet Støvlerne var han

*Wilhelm Nicolai Rasmussen – 26 år, gartner, født i Odense, søn af politibetjent Anders Andreas Rasmussen og hustru Georgine Nielsen.
»Middel af Væxt og Bygning, brune Øine, blondt Haar.«*

En tidlig forårsdag havde han fået noget at drikke. Uden for byen traf han en 13 års pige, som han blev meget nærgående overfor, og senere på dagen forsøgte han sig på gaden med en ældre kone.

Han blev dømt for forsøg på voldtægt. Måske var der snarere tale om plumpe overtalelsesforsøg.

Straf: 6 × 5 dages fængsel på vand og brød. – Arrestdage ialt: 73.

gaaet til Middelfart. Jeg stod nu skyldfri; thi da han var spadseret til Middelfart var det jo ikke muligt for mig at finde ham i Odense«.

Støvletyven var Niels Peter Andersen. Han var deserteret fra Assens fattiggård, og havde en del andre tyverier på samvittigheden, bl.a. af tøj. Domen lød på 6 × 5 dage på vand og brød, og han sad fængslet ialt 85 dage.

*Ane Marie Hansen – 29 år, født i Odense, gift med smedesvend
Anders Therkelsen, ældste datter af hosstående Hansine Hansen
og udlagt barnefader Jørgen Hendriksen.
»Middel af Væxt, stærk af Bygning, blondt Haar, blaa Øine.«*

Hun havde en dom for tyveri sammen med sin mand, og 7 domme for løsgængeri og betleri; den sidste var i Vejle og lød på 150 dages tvangsarbejde. Ved hjemsendelsen herfra blev hun indlagt på fattiggården og fotograferet. Senere, i 1873 boede hun ude i byen, mens moderen boede på fattiggården. Ane Marie betroede sin mor, at hendes mand manglede en skjorte, og moderen sagde, at hun sandelig ville ønske, hun kunne skaffe svigersønnen en skjorte.

Nogle dage senere, da moderen skulle vaske på fattiggården, besøgte hun hende og fik hende til at hænge en af fattiggårdens skjorter til tørre ud af vaskeriets vindue. Om natten hentede Anders Therkelsen den.

For det fik datteren og svigersønnen hver 4 × 5 dage på vand og brød, og moderen fik 1 års forbedringshus.

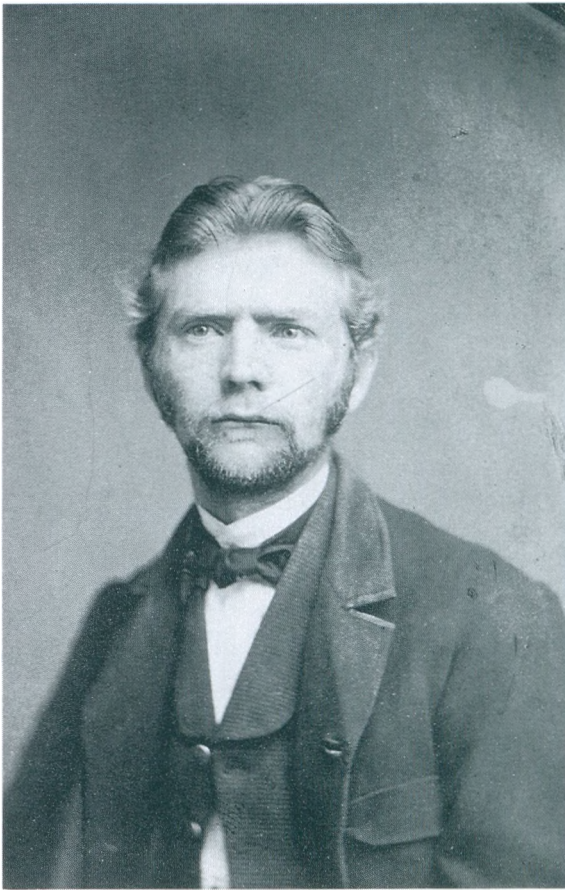

*Hansine Mette Kirstine Hansen – 51 år, født i Odense, mor til 5
»uægte« børn, datter af ugift Maren Barbara Kirstine Hansdatter
og Hans Abrahamsen i Skalborg.*

*»Lille af Væxt, middel af Bygning, bruunt Haar, matte blaa Øine, som
see noget angrebne ud, mangler flere Tænder navnlig i Overmunden.«*

Hun er fotograferet efter afsoning af en dom på 3 års tugthus for 4. gang begået tyveri. Hun havde hugget nogle mark fra en røgter, som drak sig søvngig under et besøg hos hende. Desuden havde hun taget et lagen fra Nr. Lyn-delse fattiggård, et lagen fra Ellinge Kro, og »en Høker Hans Pedersen i Sortelung tilhørende Pose, der var stukket i et Trækhul i røgtolden«. Posen, der var værdiløs, havde hun dog straks leveret tilbage til bestjålnes kone, som havde bemærket tyveriet.

I strafudmålingen var der taget hensyn til tyvekosternes ringe værdi.

*Carl Christan Clausen – 33 år, cigarmager, født i Odense,
søn af overvagtimester Peder Clausen og hustru Maren Pedersen.
»Middel af Væxt, klein af Bygning, lyst Haar, blaagraa Øine,
endeel knobret i Ansigtet.«*

Clausen fik en aftale med købmand Jørgen Christensen om at sælge cigarer i kommission for købmanden. Inden længe begyndte han at bruge alle de penge, han fik ind, og holdt Christensen hen med snak. Salget gik strygende; for han solgte til underpris. Da Christensen havde 1225 rigsdaler til gode, standsede han leverancerne.

Clausen slog sig nu på købmand Weimann, som det lykkedes ham at komme til at skyldte 260 rdl. Og en garversvend franarrede ham 100 rdl. »... Efterhaanden standsede imidlertid de rigere Indtægtsskilder, som Arrestanten hidtil havde benyttet, og han greb derfor i Løbet af indeværende Aar til mindre storartede, om end ikke mindre forbyrerske Midler for at kunne vedligeholde sin tilvante Leveviis«. – Han huggede en rigsdaler fra en pung, solgte bøger, han havde lånt, og pantsatte en lånt paraply.

Dommen blev på 18 måneders forbedringshusarbejde. Efter løsladelsen rejste han til Amerika, hvor han døde 38 år gammel.

*Jacob Frederik Anthon Richter – 34 år, handelsgartner, født i Odense,
søn af købmand Gerhard Anthon Christian Richter
og hustru Nielsine Kirstine, født Larsen.*

»Middel af Væxt og Bygning, mørkeblondt Haar og Skjæg, blaa Øine.«

Som 24-årig havde Richter startet handelsgartneri i Odense; »... men forskellige uheldige Omstændigheder og en til hans Forhold lidet svarende Levemaade gjorde, at han ikke alene inden kort Tid havde opbrugt sin Driftscapital, men ogsaa havde måttet sætte sig i betydelig Gjæld«. Han tyede så til at forfalske veksler, og gjorde det så behændigt, at han holdt den gående i en årrække.

Et par måneder inden afsløringen flyttede han fra Odense. Han åbnede en forretning i Fredericia og var samtidig bestyrer i en anden forretning i Kolding. Ved anholdelsen havde han 5 falske veksler i omløb til et samlet beløb af 2050 rigsdaler. Han fik 18 måneders forbedringshusarbejde.

Criminal Portraits 1867-70

by Photographer E. Rye, Odense Denmark

Emil Rye (1820-90) was Odense's foremost photographer from 1863 to 1870. He is recognized for important topographical photographs he left. But like many of his contemporaries, Rye made a living taking portraits of people who could afford to pay for them.

Emil Rye did, however, deviate from his usual practice of accepting work from paying clients only, as evidenced by 160 "suspicious persons" he photographed for the Odense Police Department from 1867-70. This book presents 45 of them. Each is accompanied by a personal story that's been pieced together from police and court records, and supplemented by material winnowed from the local daily, *Fyens Stiftstidende*, as well as the fascinating memoirs of a policeman living at the time.

The title, *Criminal Pictures*, is a little misleading. Some of the suspects were never found guilty, even though they may have spent considerable time in jail. Today, most would be tagged as "losers". But it wasn't a common social background that brought them together. Theirs was a coincidental contact with the police.

Most came from humble places, and often from the countryside. They went to the city in search of a better life. Together, these 45 histories create a "real world" mosaic of life as it really was. They offer a close, human insight into the condition of the poor during the dawn of industrialization and the time of H.C. Andersen in his hometown, Odense (Coincidentally you'll find his cousin on page 21). Their stories can't help but touch today's observer and reader.

The Odense Police Department's photographic records of "suspicious persons" 1867-78 are bound in 2 albums, both kept by Odense City's historical museum. There are about 700 portraits. Virtually all were taken by Photographer Rye or by his successor, Lars Dinesen in their atelier at Overgade 11 (shown on cover).

The portraits look like the criminal photos we are accustomed to seeing. Some of the suspects seem uncomfortable and uncooperative; others, possibly frightened. However, it seems as though considerable care was taken to create a positive atmosphere during the shooting. Did Rye have a special feeling about this aspect of his work?

Odense City Museum's picture collection is one of the biggest in the province. So this, the 150th anniversary of the invention of photography, made the timing perfect for presenting these portraits to the public. Last year, the city itself celebrated its 1000 year's anniversary. It has inspired a growing interest in events historical and cultural. Photographic material from the collection has been used in a series of books about the history of Odense – for example, a 10-volume collection of the city's history, a detailed registry of the city centre's historical street plan and buildings, and purely photographic works as well. The first time 20 of these portraits were presented in a book was in 1979, in *Odense in Photography's Childhood*. Then, only the name and occupation of the suspect was included. Now, thanks to the ef-

Criminal Portraits 1867-70

by Photographer E. Rye, Odense Denmark

Emil Rye (1820-90) was Odense's foremost photographer from 1863 to 1870. He is recognized for important topographical photographs he left. But like many of his contemporaries, Rye made a living taking portraits of people who could afford to pay for them.

Emil Rye did, however, deviate from his usual practice of accepting work from paying clients only, as evidenced by 160 "suspicious persons" he photographed for the Odense Police Department from 1867-70. This book presents 45 of them. Each is accompanied by a personal story that's been pieced together from police and court records, and supplemented by material winnowed from the local daily, *Fyens Stiftstidende*, as well as the fascinating memoirs of a policeman living at the time.

The title, *Criminal Pictures*, is a little misleading. Some of the suspects were never found guilty, even though they may have spent considerable time in jail. Today, most would be tagged as "losers". But it wasn't a common social background that brought them together. Theirs was a coincidental contact with the police.

Most came from humble places, and often from the countryside. They went to the city in search of a better life. Together, these 45 histories create a "real world" mosaic of life as it really was. They offer a close, human insight into the condition of the poor during the dawn of industrialization and the time of H.C. Andersen in his hometown, Odense (Coincidentally you'll find his cousin on page 21). Their stories can't help but touch today's observer and reader.

The Odense Police Department's photographic records of "suspicious persons" 1867-78 are bound in 2 albums, both kept by Odense City's historical museum. There are about 700 portraits. Virtually all were taken by Photographer Rye or by his successor, Lars Dinesen in their atelier at Overgade 11 (shown on cover).

The portraits look like the criminal photos we are accustomed to seeing. Some of the suspects seem uncomfortable and uncooperative; others, possibly frightened. However, it seems as though considerable care was taken to create a positive atmosphere during the shooting. Did Rye have a special feeling about this aspect of his work?

Odense City Museum's picture collection is one of the biggest in the province. So this, the 150th anniversary of the invention of photography, made the timing perfect for presenting these portraits to the public. Last year, the city itself celebrated its 1000 year's anniversary. It has inspired a growing interest in events historical and cultural. Photographic material from the collection has been used in a series of books about the history of Odense – for example, a 10-volume collection of the city's history, a detailed registry of the city centre's historical street plan and buildings, and purely photographic works as well. The first time 20 of these portraits were presented in a book was in 1979, in *Odense in Photography's Childhood*. Then, only the name and occupation of the suspect was included. Now, thanks to the ef-

forts of the historian John Lehmann Laurberg, we can present precise and detailed information that offers a fuller picture of these people's lives.

Criminal Portraits is published by Mammens Bogtrykkeri A/S, Odense, in collaboration with Odense City's historical museum, Møntergården, to commemorate the anniversary of photography's inception on August 19, 1989. The collection will also be shown at a special exhibition at Provinsbanken, Flakhaven, Odense. The exhibition is available to museums and archives as a traveling exhibition.

Translation by Valerie Navarro, Korshavn.

Verbrecherbilder 1867-70

aufgenommen von dem Fotografen E. Rye in Odense, Dänemark

Emil Rye (1820-90) war in den Jahren zwischen 1863 und 1870 der führende Fotograf in Odense. Er hinterließ wichtige topographische Fotografien, lebte aber – wie viele seiner Kollegen – davon, Menschen zu porträtieren, die dafür bezahlen konnten.

Eine seltene Ausnahme bilden die etwa 160 »verdächtigten Personen«, die Rye für die Polizei in Odense in den Jahren 1867-70 aufnahm. Im vorliegenden Buch wird eine Auswahl von 45 Exemplaren dieser außergewöhnlichen Porträts gezeigt. Zu jeder Person sind Berichte aus polizeilichen Akten und gerichtlichen Protokollen zusammengestellt worden, die ergänzt werden durch Informationen der lokalen Tageszeitung (Fyens Stiftstidende) und durch die einzigartigen zeitgenössischen Erinnerungen eines Polizisten.

Die Bezeichnung »Verbrecherbilder« ist im Grunde nicht ganz korrekt. Einige von diesen Personen wurden freigesprochen, oftmals nach einer langandauernden Untersuchungshaft. Heutzutage würde man die meisten von ihnen als »soziale Verlierer« bezeichnen. Sie gehören zu einer nicht klar definierten Bevölkerungsgruppe, wurden aber, aufgrund ihres Kontaktes mit der Polizei, zusammengebracht. Die meisten kommen jedoch aus kleinen Verhältnissen – oftmals vom Land – und haben die große Stadt aufgesucht, um für sich bessere Lebensverhältnisse zu erlangen. Die 45 Berichte bilden ein Mosaik von »Geschichten aus dem wirklichen Leben«. Zusammen ergeben sie ein sehr nahes und konkretes Bild der Verhältnisse armer Menschen aus der Zeit der Frühindustrialisierung in Odense, der Geburtsstadt des Märchendichters H.C. Andersen (sein Halbvetter findet man auf Seite 21). Der moderne Beobachter und Leser kommt nicht umhin, durch diese Porträts und Schicksale berührt zu werden.

Die Aufnahmen von »verdächtigten Personen« der Odenser Polizei von 1867-78 befinden sich in zwei Alben, die im Stadtmuseum aufbewahrt werden. Insgesamt handelt es sich um knapp 700 Porträts. Sie sind nahezu alle im Fotografie-Atelier von Rye und seinem Nachfolger Lars Dinesen in der Overgade 11 (siehe Umschlag) angefertigt worden.

forts of the historian John Lehmann Laurberg, we can present precise and detailed information that offers a fuller picture of these people's lives.

Criminal Portraits is published by Mammens Bogtrykkeri A/S, Odense, in collaboration with Odense City's historical museum, Møntergården, to commemorate the anniversary of photography's inception on August 19, 1989. The collection will also be shown at a special exhibition at Provinsbanken, Flakhaven, Odense. The exhibition is available to museums and archives as a traveling exhibition.

Translation by Valerie Navarro, Korshavn.

Verbrecherbilder 1867-70

aufgenommen von dem Fotografen E. Rye in Odense, Dänemark

Emil Rye (1820-90) war in den Jahren zwischen 1863 und 1870 der führende Fotograf in Odense. Er hinterließ wichtige topographische Fotografien, lebte aber – wie viele seiner Kollegen – davon, Menschen zu porträtieren, die dafür bezahlen konnten.

Eine seltene Ausnahme bilden die etwa 160 »verdächtigten Personen«, die Rye für die Polizei in Odense in den Jahren 1867-70 aufnahm. Im vorliegenden Buch wird eine Auswahl von 45 Exemplaren dieser außergewöhnlichen Porträts gezeigt. Zu jeder Person sind Berichte aus polizeilichen Akten und gerichtlichen Protokollen zusammengestellt worden, die ergänzt werden durch Informationen der lokalen Tageszeitung (Fyens Stiftstidende) und durch die einzigartigen zeitgenössischen Erinnerungen eines Polizisten.

Die Bezeichnung »Verbrecherbilder« ist im Grunde nicht ganz korrekt. Einige von diesen Personen wurden freigesprochen, oftmals nach einer langandauernden Untersuchungshaft. Heutzutage würde man die meisten von ihnen als »soziale Verlierer« bezeichnen. Sie gehören zu einer nicht klar definierten Bevölkerungsgruppe, wurden aber, aufgrund ihres Kontaktes mit der Polizei, zusammengebracht. Die meisten kommen jedoch aus kleinen Verhältnissen – oftmals vom Land – und haben die große Stadt aufgesucht, um für sich bessere Lebensverhältnisse zu erlangen. Die 45 Berichte bilden ein Mosaik von »Geschichten aus dem wirklichen Leben«. Zusammen ergeben sie ein sehr nahes und konkretes Bild der Verhältnisse armer Menschen aus der Zeit der Frühindustrialisierung in Odense, der Geburtsstadt des Märchendichters H.C. Andersen (sein Halbvetter findet man auf Seite 21). Der moderne Beobachter und Leser kommt nicht umhin, durch diese Porträts und Schicksale berührt zu werden.

Die Aufnahmen von »verdächtigten Personen« der Odenser Polizei von 1867-78 befinden sich in zwei Alben, die im Stadtmuseum aufbewahrt werden. Insgesamt handelt es sich um knapp 700 Porträts. Sie sind nahezu alle im Fotografie-Atelier von Rye und seinem Nachfolger Lars Dinesen in der Overgade 11 (siehe Umschlag) angefertigt worden.

Die Porträts haben Gemeinsamkeiten mit den Verbrecherfotos, die allgemein bekannt sind. Bei vielen ist der Widerwille gegen das Fotografiertwerden zu erkennen, andere Verdächtige sehen verschreckt aus. In den meisten Fällen scheint man jedoch für die Aufnahme-prozedur eine positive Atmosphäre geschaffen zu haben. Vielleicht war Rye für diesen Fotografiervorgang besonders geeignet?

Das Bildarchiv des Stadtmuseums in Odense ist eines der größten in der Provinz. Von daher ist es einleuchtend, daß hier der Wunsch entstand, einen Beitrag zum 150-jährigen Jubiläum der Fotografie zu leisten. Odense hat vor einem Jahr das 1000-jährige Stadtjubiläum gefeiert. In den letzten Jahren hat die Geschichte der Stadt zusammen mit der sonstigen »Kultur« eine große Bedeutung bekommen. Es sind mehrere stadthistorische Werke veröffentlicht worden, in denen die Bilder des Archivs in vielen verschiedenen Zusammenhängen Verwendung fanden – z.B. zehn Bände zur Stadtgeschichte, vier Dokumentationen des alten Baubestandes im Stadtzentrum, und auch reine Bildbände liegen vor.

1979 wurden zum ersten Mal 20 dieser Porträts von Verdächtigten präsentiert in dem Buch »Odense i fotografiets barndom« (Odense in der Frühzeit der Fotografie). Dort wurden allerdings nur der jeweilige Name und der Beruf genannt. Dank der Recherchen des Historikers John Lehmann Laurberg können wir nun in diesem Buch präzise und detaillierte Auskünfte über das Leben dieser Menschen geben.

Das vorliegende Buch wurde, aus Anlaß des Jubiläumstages der Fotografie am 19. August 1989, von Mammens Buchdruckerei A/S (Odense) in Zusammenarbeit mit dem Stadtmuseum Møntergaarden herausgegeben. Die Porträts werden gleichzeitig in einer Ausstellung in *Provinsbanken* am Rathausmarkt in Odense gezeigt. In Form einer Wanderausstellung werden diese Vergrößerungen einer Reihe von Archiven, Bibliotheken, Fotogalerien und Museen angeboten.

Übersetzung: Dr. Susanne Regener, Hamburg.

Navneregister

- Abrahamsen, Hans 57
Aggeboe,
Fr. Bielefeldt Th. politibetjent 13-14, 21,
26-29, 32-33, 54-55
Ahlstrøm, isenkræmmer 22
Albert, Josef, fotograf 10
Andersdatter, Ane 24
-, Karen 24
Andersen, H.C., digter 21
-, Jens 36
-, Jørgen 45
-, Kirsten 30
-, Mathias 23
-, Math. Vilh. Fr. 23
-, Niels Peter 54-55
-, Peter 54
-, Sophie 45
Andersson, Elma 33
Bech, Carl Adolph, fotograf 7
-, Henrik Olsen 28-29
Bendz, Marie Frederiche 5
Berg, Claus, billedskærer 7 og 10
Bierfreund, bankdirektør, fabrikant 26, 30
Braun, Fr. Rudolph Adrian 41
-, Wilhelm 41
Brunner, brygger 18
Bünger, snedkermester 25
Christensen, Hans 52
-, Jørgen, købmand 58
-, Mariane Christine 30
-, Nicolai 17
Christian den 9. 7
Christiansdatter, Elisabeth 22
Christiansen, Jens Martin (far og søn) 47
Christoffersen, marskandiser 25
-, Anders Andreas 24
Clausen, Carl Christian 58
-, Mette Cathrine 45
-, Peder 58
Cohen, Harald, fotograf 13
Conradine, jomfru 42
Degen, Søfren, fotograf 6
Dinesen, Lars, fotograf 3
Dölle, Metha 41
Feltheim, Andrea 48-49
Frederik den 7. 6
-, (senere den 8.) 7
Fritz, A., fotograf 6
Grandt, Marie 25
Gude, Magdalene 29
Hansdatter, Ane 27
-, Kirsten 31
-, Maren 34
Hansdatter, Maren Barbara Kirstine
57
-, Margrethe 43
Hansen, madam, værtshusholder 42
-, marskandiser 4-6
-, Ane Marie (3 personer) 20, 35, 56
-, Ane Sophie 50
-, Christian 36
-, Christiane 16
-, E. Georg, fotograf 6
-, Eduard, fotograf 6-7
-, Edvard Julius 35
-, Frederik Christian 20
-, Hans 20
-, Hans Christian (2 personer) 32, 52-53
-, Hansine Mette Kirstine 56-57
-, Johannes Ferdinand 32
-, Knud 20-21
-, Maren 53
-, Mikkel 43
-, Niels 18-19
-, Ole 28
-, Peder, slagter 40
-, Rasmus 35
-, Rasmus Christian 43
-, Sophie 37
-, Søren 26
Hendriksen, Jørgen 56
Heuer, snedker 37
Holm, Johan Frederik 42
-, Theodor Sofus Chr. 42-43
Høyen, Niels, professor 10
Iversen, Augustinus 34
-, Niels Peter 34
Jantzen, købmand 22
Jensdatter, Anne Marie 47
Jensen, værtshusholder 51
-, Ane 23
-, Hans 36
-, Hans Peter 44
-, Jensine Petrine Dorthea 44
-, Johan 45
-, Karen 19
-, Steffen 27
Jessen, Anne Margrethe 52
Johansen, møller 42
-, Jacob 25
-, Karen 48-49
-, Niels Peter 25
Josephsen, Johan Figath 20-21
-, August Hartvig (Viggo) Henrich 21
Jørgensdatter, Gjertrud Kirstine 28
-, Karen 26

Jørgensen, Abeline 46
 -, Christen 30
 -, Johanne Margrethe 18
 -, M.P. Chr. 30
 -, Peter 49
 Knudsen, Peter 46
 -, Poul 50
 Knutzen, købmand 46
 Kohave, Ane Jørgine Christine 30
 Kornbeck, P.C. Ferd. 20-21
 Larsen, Ane Kirstine 51
 -, Karen 16
 -, Mads 51
 -, Nielsine Kirstine 59
 Løfstedt, Gres 33
 -, Ingrid 32-33
 Madsdatter, Christiane Frederikke 17
 Madsen, Ane Dorthe 31
 -, Hans 18
 -, Lars 51
 -, Peder 40
 Mikkelsen, Hansine 43
 -, Peter 37
 Mogensen, Hans 16
 Mortensen, hører 24
 Nicolaisen, Hans Chr. 17
 Nielke, filehuggersvend 47
 Nielsdatter, Gertrud 40
 -, Kirsten 48
 Nielsen, fru 19
 -, Ane Magdalene 32
 -, Georgine 55
 -, Jeppe 38
 -, Mads 31
 -, Mette Sofie 54
 -, Rasmus 32
 Nielsson, smedemester 23
 Nommesen, Ane Marie (Sørensdatter) 21
 Olesdatter, Bodil 19
 Olsen, Henrik - se Bech
 Ossin, Holger 15
 -, Jens Peter 15
 -, Kathrine 15
 Pallesen, Carl Edvard 29
 -, Johan Chr. Theodor 29
 Pedersen, Hans 40
 Pedersen, Maren 58
 Petersen, smed 22
 -, Hans, hører 57
 -, Jacob 22
 -, Jacobine Christine 22
 -, Jens, fotograf 6 og 10
 -, Jens Vilhelm 53
 -, Knud 46
 -, Marie Kirstine 44
 -, Niels 53
 -, Peter Christian 37
 Poulsen, Søren 50
 Pöckel, Eduard, fotograf 7
 R., krinolinefabrikant 35
 Rasmussen, Anders Andreas 55
 -, Ane 38
 -, Ane Marie 49
 -, Hansine Rasmine 38
 -, Poul 49
 -, Wilhelm Nicolai 55
 Reitzel, købmand 27
 Richter, Gerhard Anthon Chr. 59
 -, Jacob Fr. Anthon 59
 Rye, Ole, forpagter 5
 Schröder, F.W., fotograf 10
 Schøller, Chr. Emil August, godsejer 10
 Sommerstedt, Karen Marie 42
 Starup, materialist 29
 Steffensen, Rasmus 27
 Stricker, Adelgunde Amalie 5
 Striegler, P.L.R., fotograf 5-7
 Svendsen, Johan 48
 -, Karen Ane Marie 39
 Sørensdatter, Marie 36
 Sørensen, Hans 26-27
 -, Jens Henrik 19
 Theede, uldspinder 30
 Therkelsen, Anders 56
 Torp, Hans Christian 39
 -, Jørgen 39
 Unna, Moritz, fotograf 5
 Weimann, købmand 58
 Wilcken, oversergent og frue 44
 Wothly, Jacob, fotograf 5
 Zorck, buntmager 18
 Østerbye, restauratør 53

**Fotograf Emil Rye (1820-90). Fortonet
brystbillede på visitkortformat. Optaget i
atelieret i Overgade. Fra Thaarups sam-
ling af portrætter af nordiske boghandlere
i Det kgl. Bibliotek, København.**

**Emil Rye var den førende fotograf i
Odense for 120 år siden. Han efterlod sig
vigtige topografiske fotos, men levede
som sine mange kolleger af at optage
mennesker, der kunne betale for det.**

**En sjælden undtagelse er de knap 160
»mistænkelige personer«, han optog for
Odense Politi 1867-70.**

**I bogen vises et udvalg på 45 af disse
usædvanlige portrætter. Til hvert billede
er samlet personoplysninger fra politiets
– og retsvæsenets protokoller, suppleret
med stof fra Fyens Stiftstidende og en
samtidig politimands ret enestående erin-
dringer.**

